

Årsrapport 2019

Tolga-Os Sparebank

2019

ÅRSMELDING OG
REGNSKAP

TOLGA
OS SPARE
BANK

Om Tolga-Os Sparebank

Tolgen Sparebank ble etablert 6. mai 1865 med bankkontor på garden Strand Øvre i Os. Med nærmere 155 års historie er banken den eldste bedriften i Os og Tolga.

I 1917 fikk Tolga sin egen bank, Tolgen Privatbank. Initiativet skyldtes i hovedsak lang avstand og tungvinte kommunikasjoner til banken på Os. Pengeforbruket i tida var økende, som var enda et moment for å starte en ny bank.

I 1933 gikk Tolgen Privatbank over til å bli sparebank, og skiftet navn til Tolga Sparekasse. Ved å bli autorisert sparebank ville det bli lettere å beholde og få innskudd fra offentlige og halvoffentlige organisasjoner.

I 1965 fører de to bankene forhandlinger om sammenlutning, og fra 1.1.1966 oppstår Tolga-Os Sparebank med hovedkontor på Tolga og avdelingskontor på Os.

I 1989 etablerte banken avdelingskontor på Tynset, først på kjøpesenteret Trontorget, før banken i 2014 investerte i egne lokaler i Torvbygget, som ligger sentralt i Tynset sentrum.

I 2006 åpnet banken avdelingskontor i Elverum, og den 10.11.2016 avdelingskontor i Folldal.

Tolga-Os Sparebank har som ambisjon å være en viktig økonomisk bidragsyter til vekst og utvikling for både privatpersoner og næringsliv i bankens markedsområde. I første rekke som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finansprodukter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest, gjennom engasjement for lokalsamfunnet.

Foto: Håkon Trønnes

**TOLGA
OS SPARE
BANK**

Tlf. 62 49 61 00
post@tos.no
www.tos.no

eika.

OS • TOLGA • TYNSET • FOLLDAL • ELVERUM

Innhold

Om Tolga-Os Sparebank	2
Banksjefen har ordet	4
Nøkkeltall	6
Langsiktig målbilde	8
Årsmelding	9
Styret i Tolga-Os Sparebank	16
Resultatregnskap	18
Balanse, eiendeler	20
Balanse, gjeld og egenkapital	20
Noter	22
Tillitsvalgte i Tolga-Os Sparebank 2019	45
Regnskapsprinsipper	46
Kontantstrømoppstilling	58
Revisjonsberetning	60

Omslagsfoto:
Tynset bru.
Foto: Håkon Trønnes

Grafisk produksjon: Smith Grafisk, Tynset

Seterflytting.
Foto: Per Buttingsrud

Banksjefen har ordet

2019 har vært et godt år for Tolga-Os Sparebank, de totale inntektene økte med nær 16 mill. kr eller 16,6 % og endte på 111,8 mill. kr. Resultat før skatt på 64,2 mill. kr er tidenes beste.

Flere år med god vekst har styrket posisjonen som lokalbank i hele markedsområdet. Det viser at lokal tilstedeværelse med nærhet til markedet blir satt pris på av kundene.

EUs nye direktiv PSD2, eller revidert betalings-tjenestedirektiv, åpner bankenes infrastruktur for tredjeparter. Resultatet blir at bankene ikke lenger har monopol på tilgangen til infrastrukturen som er nødvendig for betalingsformidling.

De globale teknologigigantene (Apple, Google, Amazon og Facebook) beveger seg nå inn i finansnæringen med sine betalingsløsninger.

I konkurransen med internasjonale aktører er det viktig at de norske bankene står sammen om utviklingen, både for å få ny teknologi hurtigere ut i markedet, og til lavere kostnader for den enkelte bank. Vipps, der banker har ofret egenproduksjon for i fellesskap å sikre en sterkere kundeoposisjon innen fremtidens betalingslandskap har vært et viktig samarbeidsprosjekt.

God kundeomsorg er ikke lenger bare god personlig rådgivning og tilgjengelighet, men også innovative, enkle og raske løsninger.

Tolga-Os Sparebank har som mål å være en viktig aktør i markedsområdet, og bidra til å realisere prosjekter som skaper vekst, bolyst og livskraftige lokalsamfunn.

Vi takker våre medarbeidere for innsatsen som er lagt ned for å nå tidenes beste resultat, og alle våre kunder for tilliten som er vist oss i 2019.

Arne Sund
Arne Sund

Hovedtall 2019

64,2^{MILL}

Banken leverer et resultat før skatt på 64,2 mill. kr, mot 47,7 mill. kr i 2018.

11,41[%]

Resultat etter skatt gir en egenkapitalavkastning på 11,41 % mot 10,12 % i 2018.

40,76[%]

Kostnadsprosent (K/I eks. verdi-papir inkl. utbytte før tap) på 40,76 % mot 47,94 % i 2018.

20,47[%]

Ved utgangen av 2019 var ren kjernekapital på 20,47 % hensyntatt forholdsmessig konsolidering, mot 17,7 % i 2018. Banken er godt kapitalisert for videre vekst.

3429^{MILL}

Ved utgangen av 2019 har banken netto utlån på 3429 mill. kr mot 3247 mill. kr i 2018, en vekst på 182 mill. kr eller 5,6 %. I tillegg kommer utlån i Eika Boligkreditt med 554 mill. kr. Innskuddsdekningen ved årsskiftet var på 94 %.

3972^{MILL}

Forvaltningskapital egen balanse var ved årsskiftet på 3972 mill. kr. Forvaltningskapital inkludert Eika Boligkreditt var ved årsskiftet på 4526 mill. kr.

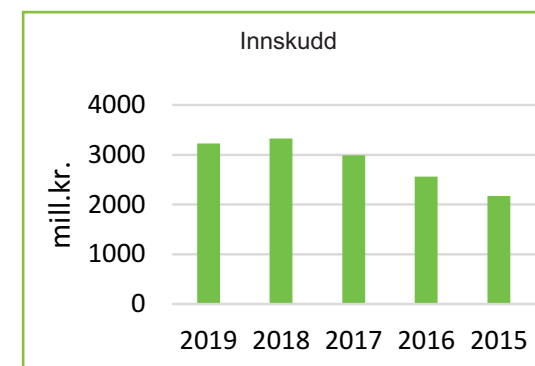
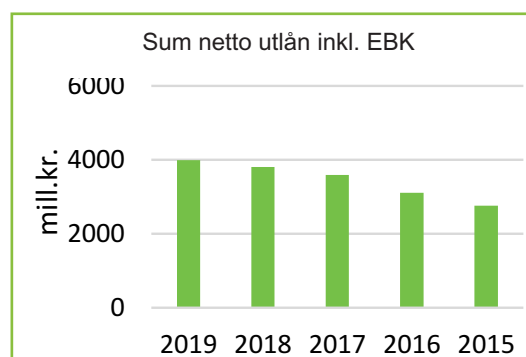
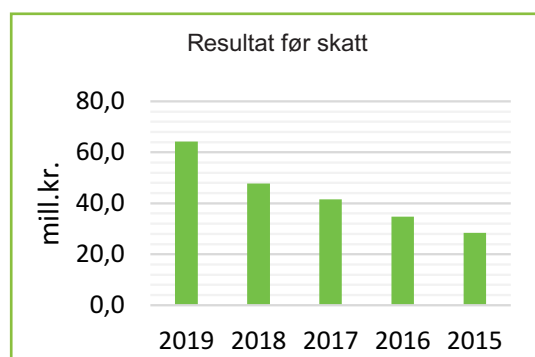
6,75^{KR}

Basert på eierbrøken er egenkapitalbeveiseiernes andel av overskuddet på 4,877 mill. kr, eller kr 12,19 pr. egenkapitalbevis. Styret foreslår et kontantutbytte på kr 6,75 pr. egenkapitalbevis og at kr 5,44 pr. egenkapitalbevis eller 2,177 mill. kr overføres til utjevningsfondet.

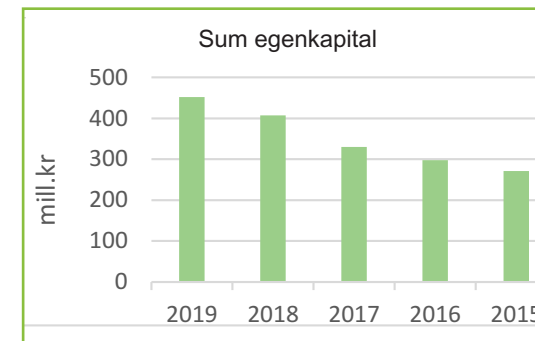
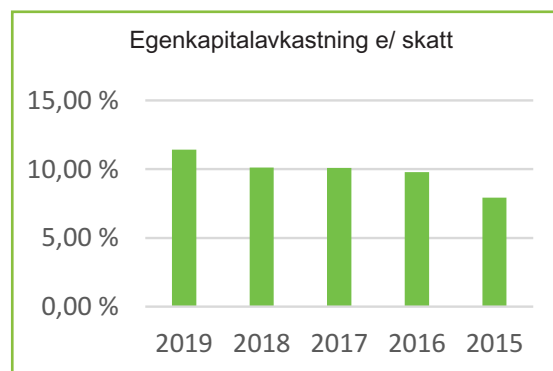
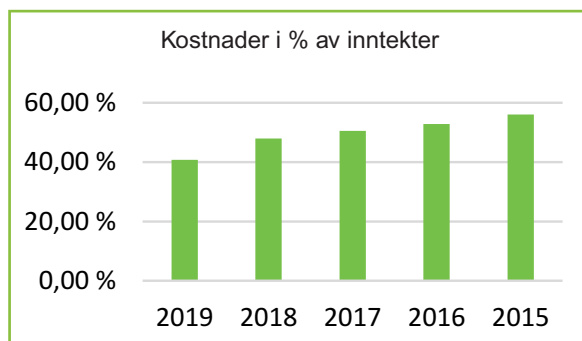

Nøkkeltall

Resultat – tall i mill. NOK	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Netto renteinntekter	85,3	71,0	65,1	51,9	47,9	44,3
Øvrige driftsinntekter	26,6	25,0	23,6	22,5	18,4	21,0
Sum driftsinntekter	111,9	96,0	88,7	74,4	66,3	65,3
Driftskostnader	45,6	46,2	44,7	38,5	38,1	34,2
Tap på utlån	2,3	3,9	2,6	3,4	- 0,1	3,5
Gevinst/tap på anleggsverdipapirer	0,2	1,8	0,1	2,3		2,8
Resultat før skatt	64,2	47,7	41,5	34,8	28,4	30,4
Skatt	15,2	10,4	9,8	7,0	7,6	7,68
Resultat etter skatt	49,0	37,3	31,7	27,8	20,8	22,9
Balanse – tall i mill. NOK	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Brutto utlån egen balanse	3441	3265	3061	2677	2294	1940
Netto utlån egen balanse	3429	3247	3040	2655	2272	1916
Utlån til Eika Boligkreditt	554	558	556	449	485	523
Sum netto utlån inkl. Eika Boligkreditt	3983	3805	3596	3104	2757	2439
Innskudd fra kunder	3223	3327	2989	2563	2173	1866
Egenkapital	452	407	330	298	271	254
Forvaltningskapital egen balanse	3972	3976	3624	3094	2779	2523
Forvaltningskapital inkl. Eika Boligkreditt	4526	4534	4180	3543	3264	3046
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	4074	3954	3402	3026	2641	2467

Lønnsomhet	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat før skatt i % av GFK	1,58 %	1,21 %	1,22 %	1,15 %	1,08 %	1,23 %
Tap i % av brutto utlån	0,07 %	0,12 %	0,08 %	0,13 %	0,00 %	0,18 %
Kostn. i % av innt. (korr. for verdipapirer)	40,76 %	47,94 %	50,56 %	52,78 %	56,02 %	52,80 %
Egenkapitalavkastning etter skatt	11,41 %	10,12 %	10,09 %	9,77 %	7,94 %	9,40 %
Innskudd i % av netto utlån	93,99 %	102,46 %	98,32 %	96,53 %	95,64 %	97,39 %
Rentenetto i % av GFK	2,09 %	1,79 %	1,91 %	1,72 %	1,82 %	1,80 %
Vekst	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Utlånsvekst i bankens balanse	5,61 %	6,81 %	14,50 %	19,86 %	18,56 %	3,50 %
Utlånsvekst inkl. EBK netto	4,78 %	5,81 %	15,85 %	12,59 %	13,01 %	3,12 %
Innskuddsvekst	-3,13 %	11,31 %	16,62 %	17,95 %	16,42 %	18,10 %
Forvaltningsvekst egen balanse	-0,10 %	9,71 %	17,13 %	11,34 %	10,13 %	9,20 %
Forvaltningsvekst inkl. EBK	-0,18 %	8,47 %	17,98 %	8,55 %	7,14 %	7,80 %
Soliditet	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Egenkapital i % av forvaltningskapital	11,38 %	10,42 %	9,11 %	9,63 %	9,75 %	10,07 %
Ren kjernekapital i %	21,86 %	18,74 %	16,42 %	17,65 %	16,60 %	17,37 %
Kjernekapital i %	23,09 %	19,89 %	17,61 %	19,04 %	17,69 %	20,18 %
Kapitaldekning i %	25,05 %	21,79 %	19,60 %	19,04 %	17,69 %	20,18 %
Bemannning	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Antall årsverk 31.12.	29,5	28,4	28,0	27,6	25,4	25,3

Langsiktig målbilde

Tolga-Os Sparebank skal bidra aktivt til en positiv samfunnsutvikling i bankens markedsområder.

- *Ved å være en attraktiv lokal finansiell partner, kjennetegnet av fellesskap med lokalsamfunnet, korte og raske beslutningsveier og høy servicegrad*
- *Være støttespiller for kultur, idrett og næringsutvikling lokalt*
- *Være den foretrukne banken for privatpersoner og lokale bedrifter i bankens markedsområde – vi skal investere i mennesker og deres ideer*
- *Være lønnsom, solid og bidra til lokal utvikling og vekst*

Tolga-Os Sparebank skal tilby sikre og enkle betalingsløsninger og være den foretrukne finanspartneren når boligdrømmen skal realiseres og bedrifter trenger kapital til utvikling og vekst.

Kompetanse

Lokal tilstedeværelse, et tydelig engasjement for kundene, og lokalsamfunnet, kombinert med helhetlig økonomisk rådgiving, skal styrke og sikre bankens posisjon. Med fokus på aktiv kundeomsorg for folk flest og lokalt næringsliv, er rådgiverens helhetlige kompetanse og kundeinnsikt avgjørende for at vi skal skille oss fra konkurrentene.

Den digitale hverdagen

I den digitale hverdagen er ikke konkurrentene bare andre banker, men også internasjonale aktører som Google, Facebook og Amazon. Disse bygger raskt opp digitale økosystemer og er en reell trussel for bankenes inntjening. Skal vi unngå å bli akterutseilt av nye teknologibedrifter som tilbyr tjenester der bankene til nå har hatt monopol, må banknæringen stå sammen om utviklingen for å holde kostnadene nede.

PSD2 krever at tilbydere av betalingstjenester åpner sine grensesnitt. Det pålegger bankene å åpne for integrasjon fra eksterne aktører. Hensikten er å tilrettelegge for innovasjon og konkurranse, som er tenkt å komme forbrukerne til gode.

Reguleringen legger til rette for en sterk økning av nye tilbydere på flere områder. Dette vil skape større konkurranse i markedet, og samtidig gi forbrukerne større valgfrihet.

I 2017 tok Eika bankene i bruk Vipps som digital betalingstjeneste for smarttelefoner, utviklet av DNB i 2015. Eika bankene ble medeiere i Vipps i 2017 sammen med de øvrige norske bankene. I dag er Vipps den suverent mest populære betalingsappen med over 3,4 mill. brukere. Det viser at et godt samarbeid i næringen er viktig. Bransjen må kort og godt samarbeide om det vi kan samarbeide om.

Kundene er komfortable med å ordne sine daglige behov på nett og mobil.

Bildet endrer seg når viktige økonomiske beslutninger skal tas. Gode kunderelasjoner, personlig rådgiving, og forståelse for kundenes behov, vil fortsatt være lokalbankens viktigste fortrinn. I en stadig økende digital hverdag, må vi fortsatt vinne kundenes hjerter ved å være til stede og møte kundene ansikt til ansikt. Det være seg fysisk eller over nett.

Banken og lokalsamfunnet

God inntjening er viktig for å styrke bankens kapitaldekning. Det gir større rom for å finansiere lokale prosjekter, og når aktiviteter i lokalsamfunnet skal driftes. God kjennskap til kundene og lokalmarkedet, gjør at lokalbankene ofte kan strekke seg lengre i enkeltprosjekter enn større banker med sentralisert beslutningsprosess, og uten lokal kunnskap. Gjennom finansiering, gaver og sponning bidrar banken til vekst, trivsel og utvikling, og styrker fellesskapet i lokalsamfunnet.

Årsmelding 2019

Bankens virksomhet

Tolga-Os Sparebank er en selvstendig Sparebank med kontorer i Os, Tolga, Tynset, Folldal og Elverum.

Banken har en forvaltningskapital på 3972 mill. kr, i tillegg kommer 554 mill. kr til forvaltning i Eika Boligkreditt. 2019 ble et godt år for Tolga-Os Sparebank. God utlånsvekst og vekst i forsikringsporteføljen sørger for at Tolga-Os Sparebank i 2019 leverer tidenes beste resultat.

På tross av svak befolkningsutvikling med nedgang i flere kommuner, og en stadig eldre befolkning, har det de siste årene vært stor aktivitet i boligmarkedet. I 2019 er det bygget barnehager og omsorgsboliger i flere kommuner, et skolebygg ble fullført i 2019 og høsten 2019 startet Tolga kommune byggingen av kulturhus og barnehage tilpasset skolebygget.

Den store byggeaktiviteten, sammen med oppdrag knyttet til utbyggingen av Tolga kraftverk, har sørget for godt fylte ordrebøker hos entreprenørene, og skapt positive ringvirkninger hos de lokale byggevarebutikkene.

De siste tolv årene er det lagt ned 12000 gardsbruk eller 2,8 gardsbruk pr. dag. For mange som driver med sau på utmarksbeite, har belastningen, både psykisk og økonomisk, ved hvert år å oppleve at store deler av saueflokken blir tatt av rovdyr vært for stor, og de som er hardest rammet har lagt ned. Med et forvaltningsområde for rovdyr i hele den østlige delen av Innlandet blir det vanskelig å oppfylle regjeringens stortingsmelding som kom i oktober 2019, med tittel «Levende lokalsamfunn for fremtiden» der det innledningsvis står; Regjeringen ønsker levende lokalsamfunn og vekst i hele landet.

Det er stadig større fokus på hvordan maten produseres, kortreist mat og økologisk landbruk. De siste to-tre

årene er det i forbindelse med generasjonsskifte lagt ned betydelige investeringer i nye driftsbygninger og automatisert drift. De unge tør å satse, tenker nytt, og har et stort engasjement for å ta vare på det biologiske mangfoldet og trygg matproduksjon. Øystein Aasen fra Vingelen er en god representant for norsk landbruk og et viktig forbilde for eksisterende og kommende gardbrukere. Ved sitt fokus på å ta vare på tradisjonene, samtidig som han tenker helhetlig og fremtidsrettet, har han vist at landbruket i Distrikts-Norge kan skape muligheter, og har livets rett. Øystein ble kåret til «Årets unge bonde» i 2019.

Det er stort fokus på lokal matproduksjon. Dette gjenspeiles i et stort antall lokale matprodusenter med et varierende produktspekter.

I alle kommunene i Fjellregionen er det et vell av tilbud innen idrett og kultur, samt begivenheter og attraksjoner, som trekker folk fra hele landet. Lag og foreninger har i så måte tilegnet seg en solid kompetanse, og har lang erfaring i å gjennomføre større kultur- og idrettsarrangement i fellesskap.

Bankens kontor i Elverum, som ble etablert høsten 2006, har hatt god vekst, og er i dag størst på utlån. Våren 2020 flytter banken inn i nye og mer sentrale lokaler i Storgata.

Lokalbanken står sterkt i lokalsamfunnet, det får vi bekreftet når ungdom flytter ut for å ta utdanning og jobb. Lokalbanken blir med på flyttelasset, og kundeforholdet vedvarer på tross av utflytting fra regionen. Utfordringen er å få tilbake utflytterne og kunne tilby interessante jobber etter endt utdanning.

Markedet «landet for øvrig», hvor mange av regionens unge voksne er representert, står for ca. 30 % av bankens utlånsvolum, og består av kommunene i Innlandet hvor vi ikke er representert med kontor, samt landets øvrige fylker.

Aktiv i Fjellregionen

Eiendomsmegleren i Fjellregionen AS eies av Røros-Banken og Tolga-Os Sparebank. Bedriften har kontor på Tynset og Røros og hadde ved utgangen av 2019 fem ansatte. I 2019 omsatte Aktiv i Fjellregionen 198 eienommer for til sammen 335 mill.kr. Størsteparten av salget kommer fra salg av boligeiendommer og fritidseiendommer, men også tomter, landbrukseiendommer, prosjekterte boliger, tvangssalg, registrerte kontraktsoppdrag og næringsbygg. Oppdragsinngåelsen i 2019 var på 262 oppdrag. I løpet av 2019 sluttet en megler i selskapet, mens det på våren ble ansatt medhjelper i 50% stilling som hovedsakelig sitter på Røros. I september ble denne stillingen økt til 100%.

Samfunnsansvar

Bankens viktigste oppgave er å drive god og kontrollert bankvirksomhet, med vekt på inntjening og soliditet. Slik kan vi tilby en trygg og utviklende arbeidsplass, være en god lokal sparebank og viktig samfunnsaktør i Fjellregionen. Vi skal bidra til lokal utvikling, vekst og trivsel.

I den daglige driften skal banken opptre ansvarlig med tanke på klima og miljø. Banken deltar aktivt med finansiering i det grønne skiftet, både når det gjelder fornybar energi, og andre miljøtiltak lokalt.

Antihvitvasking

Vi ser stadig oftere oppslag i media om at norske banker har blitt, eller blitt forsøkt misbrukt av kriminelle til hvitvasking og terrorfinansiering. Flere mener nå at små banker er spesielt utsatt. Regelverket om antihvitvasking har som formål å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Dette medfører blant annet at banken er pålagt å innhente legitimasjon fra alle sine kunder samt vurdere opplysninger om alle kundeforhold. Reg-

lene gjelder både nye og eksisterende kundeforhold. Banken skal jevnlig gjennomføre kundetiltak som ledd i løpende oppfølging og sørge for at dokumentasjon og opplysninger er korrekte og oppdaterte. Mange av våre kunder har i den senere tid blitt kontaktet av banken på grunn av disse reglene, og mange vil bli kontaktet også i fremtiden. Elektroniske løsninger vil forhåpentligvis gjøre det enkelt for kundene våre å oppdatere nødvendig informasjon når banken ber om det.

Myndighetene anser bankenes antihvitvaskingsarbeid som svært viktig i kampen mot kriminalitet, og i Tolga-Os Sparebank prioriteres dette arbeidet høyt for å beskytte banken og kundene våre.

Eika og lokalbankene

Tolga-Os Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS. Eika Alliansen består av om lag 60 lokalbanker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen har en samlet forvaltningskapital på over 440 milliarder kroner, 850 tusen kunder, og mer enn 3000 ansatte. Dette gjør Eika Alliansen til en av de største aktørene i det norske bankmarkedet. Med 200 bankkontorer i 148 kommuner representerer lokalbankene i Alliansen en viktig aktør i norsk finansnæring, og bidrar til næringslivets verdiskaping og mange arbeidsplasser i norske lokalsamfunn.

I 2019 etablerte alliansen Eika Banksamarbeid (EBS). EBS er under etablering og i oppstartsfasen, og skal ta ansvar for blant annet prosessen knyttet til alliansestrategi og kostnadsfordeling.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er et kredittforetak som er eid av 64 norske lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og

konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittforetak og finansierer sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på svært gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker.

Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på om lag 110 milliarder kroner og er følgelig en viktig bidragsyter til at kundene i lokalbankene oppnår konkurransedyktige vilkår på sine boliglån.

Datterselskaper i Eika Gruppen AS

Eika Gruppens datterselskaper leverer finansielle produkter til bankene og bankenes kunder.

Eika Forsikring AS – skadeforsikring

Eika Kredittbank AS – leverer løsninger for debet- og kredittkort, leasing- og salgspantlån, forbrukslån.

Eika Kapitalforvaltning AS – leverer fondsprodukter og forvaltning av bankenes likviditetsportefølje.

Aktiv Eiendomsmegling AS – driver eiendomsmeglerkjede

Skandinavisk Datasentral AS

SDC er Eika- bankenes hovedleverandør av både data-drift og datasystemer, lokalisert i Danmark. Selskapet eies av rundt 120 banker, i Norge, Sverige, Danmark og Færøyene.

LokalbankAlliansen og forholdet til Eika Alliansen

9. januar 2018 sa Tolga-Os Sparebank sammen med 10 andre lokalbanker opp sine avtaler med Eika Gruppen AS og dets datterselskaper. De fleste av avtalene har tre års oppsigelsestid. Dette medfører at avtalene, f.eks. hva angår dataleveranser, opphører 31.12.2021.

Hovedbegrunnelsen for våre oppsigelser var et ønske om å påvirke Eika Alliansen til å gjøre en strategisk retningsendring. Vi skisserte tre målbilder, en banksentrisk IT-utvikling, et betydelig lavere kostnadsnivå og en allianse hvor bankene har lik innflytelse og interesselighet. Vi lyktes ikke med å få til en slik strategisk retningsendring i Eika Alliansen.

Vi har derfor etablert vår egen allianse, Lokalbank Alliansen. De 10 bankene som i dag utgjør alliansen er Aasen Sparebank, Askim & Spydeberg Sparebank, Drangedal Sparebank, Klæbu Sparebank, Selbu Sparebank, Sparebanken DIN, Sparebank 68° Nord, Stadsbygd Sparebank, Tolga-Os Sparebank og Ørland Sparebank.

Vi har undertegnet en samarbeidsavtale med de øvrige bankene i LokalbankAlliansen.

LokalbankAlliansen har etablert et alliansebyggingsprogram med 5 hovedprosjekter og en rekke delprosjekter. Vi forbereder og legger til rette for en utgang fra Eika Alliansen pr. 1. januar 2022 med et godt produktsortiment og gode og kostnadseffektive IT-løsninger. Ved inngangen til 2020 kan vi konstatere at vi er i rute.

I løpet av 2019 har vi fått brev fra Eika Gruppen AS som sier at LBA-bankene ikke vil kunne bruke Eika Gruppen AS sine tjenesteleveranser fra 1.1.2022. Samtidig ønsker de å være tilbydere av finansielle produkter via våre banker også etter 1.1.2022.

Eikas produktselskaper vil etter dette bli vurdert på linje med andre aktuelle leverandører av slike produkter.

LokalbankAlliansen skal ved bruk av bankenes ressurser, rekruttering av egne medarbeidere til sitt selskap og kontinuerlig kunnskapsinnhenting skape et utviklingsorientert fagmiljø som evner å skape merverdi for lokalbanker og lokalsamfunn over hele landet. Lokalbank Alliansen vil arbeide for et økt samarbeide innenfor norsk sparebankvesen og vil etablere samarbeide med produkselskaper og leverandører på tvers av andre allianser og samarbeidskonstellasjoner.

LokalbankAlliansens verktøy for å realisere alliansens strategi er selskapet LokalbankSamarbeidet (LB Samarbeidet AS). Dette selskapet ble etablert høsten 2019 med hovedkontor i Trondheim. Selskapet har ved inngangen til 2020 egne ansatte og innleide ressurser som til sammen utgjør 3,5 årsverk.

Økonomiske utviklingstrekk

Økonomien har gjennom 2019 vært preget av høy og økende internasjonal uro. Handelskrig mellom USA og Kina, økt konfliktnivå i Midtøsten, store strukturelle utfordringer for tradisjonell industri i Europa og usikkerhet knyttet til Brexit har satt sitt preg på året. I en ellers urolig verden har norsk økonomi greidd seg relativt godt. Drevet av en sterk investeringsvekst i oljesektoren, men også sterk vekst i bedriftsinvesteringene kan veksten i fastlandsøkonomien komme på om lag 2,6 prosent, og en sysselsettingsvekst på 1,8 prosent.

Global utvikling

Usikkerhetene i verdensøkonomien som preget 2018 har forsterket seg inn i 2019. På 18 måneder har gjennomsnittstollen på amerikansk import fra Kina økt kraftig, og Kina har på sin side svart opp med tilsvarende mottiltak. Dette har bidratt til at global handel falt med 1 prosent siste 12 måneder.

Større usikkerhet og uforutsigbarhet har redusert

bedriftstilliten og investeringslysten på bred front, og færre investeringer fører i sin tur til å dempe produksjonspotensialet i økonomien. Det er grunn til å anta at disse usikkerhetene vil vedvare framover, og bidra til en fortsatt svak utvikling i global økonomi.

I eurosone har den svake aktivitetsutviklingen fra 2018 fortsatt også i 2019, med blant annet store utfordringer for europeisk industri. Økt proteksjonisme og Brexit skaper økt usikkerhet, og også europeisk eksport til USA blir møtt med økt toll. Tysk industriproduksjon var i oktober 2019 6,2 prosent lavere enn ett år tidligere, og produksjonen av biler og transportmidler har falt med nesten 15 prosent. Dette gjør at Europas sterkeste økonomi ligger an til en årlig BNP vekst på svake 0,3 prosent. Arbeidsledigheten i eurosone er om lag 7,5 prosent, og inflasjonen ligger på om lag 1,1-1,2 prosent.

Den Europeiske sentralbanken har videreført sin aktivt stimulerende pengepolitikk, og lanserte høsten 2019 en ny stimulanspakke, med rentekutt og nye sentralbankkjøp av verdipapirer. Det varsles både fra ECB og andre sentralbanker at finanspolitikken må ta større ansvar for å stimulere til økonomisk vekst. Det finanspolitiske handlingsrommet er imidlertid begrenset da mange av landene fortsatt er preget av høy gjeld, mens land med finanspolitiske muskler er uvillige til budsjettunderskudd.

Norsk økonomi

Hovedbildet er at det fortsatt går relativt godt i norsk økonomi gjennom 2019, og følger den oppgangskonjunkturen som har vedvart de siste tre år. Fastlands-BNP har vokst raskere enn trenden gjennom hele 2019, og ligger an til en årlig vekst på 2,6 prosent. Sysselsettingsveksten tiltok gjennom både 2018 og inn i 2019, selv om utviklingen har avtatt noe mot slutten av 2019. I Fastlands-Norge økte sysselsettingen med 32500 personer fra fjerde kvartal 2018 til tredje kvartal 2019, tilsvarende

en vekst på 1,7 prosent. Arbeidsledigheten (AKU) ser ut til å ha flatet ut på 3,6 prosent, mens de NAV-registrerte tall for helt ledige er 2,2 prosent av arbeidsstyrken.

Olje- og gassinvesteringene er anslått å øke med 14 prosent i 2019, og er en sterk driver til veksten. På tross av fallende verdenshandel har norsk eksport holdt seg godt oppe gjennom 2019. Eksporten av fisk har økt mye, og er ved utgangen av 2019 på et rekordhøyt nivå. De videre vekstutsiktene i norsk økonomi er imidlertid dempet. Indikatorer peker mot lavere vekst i investeringer, produksjon og eksport framover.

Husholdningenes forbruk har vokst relativt svakt gjennom 2019, og er med en vekst på 1,6 prosent klart svakere enn aktivitetsveksten i fastlandsøkonomien for øvrig. Ifølge Finans Norges forventningsbarometer er husholdningenes framtidsutsikter noe lavere, primært grunnet lavere tro på landets økonomi. Husholdningenes sparelyst er økende, og forventningene til egen økonomi er noe styrket. Dette kan henge sammen med Norges Banks varsel om en flat utvikling i styringsrenten framover, etter at denne ble hevet til 1,5 % i september.

Etter mange år med sterk vekst i boligprisene har vi siden 2017 sett en moderat og stabil vekst i boligmarkedet. Ved slutten av året var tolv månedersveksten i snitt 2,5 prosent, svakt over konsumprisveksten. Aktiviteten i boligmarkedet er fortsatt svært høy. Samlet sett indikerer dette et relativt stabilt og balansert boligmarked.

Norske myndigheter har fulgt opp de siste par års utvikling med en noe mindre ekspansiv finanspolitikk. Etter flere år med sterk vekst i bruken av oljepenger over statsbudsjettet, er det riktig å møte utfordringene i norsk økonomi og de statsfinansielle utfordringer som ligger foran oss, med en strammere pengepolitikk. I 2019 anslås det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet til 7,8 prosent, og med et budsjett for 2020 som anslås svakt innstrammende.

Virksomhet og risikostyring

VIRKSOMHETSSTYRING

Tolga-Os Sparebank har høyt fokus på å etterleve strenge etiske prinsipper. For å utvikle et godt tillitsforhold mellom banken og de viktigste interessegruppene, er det nødvendig med gode styringssystemer for virksomheten.

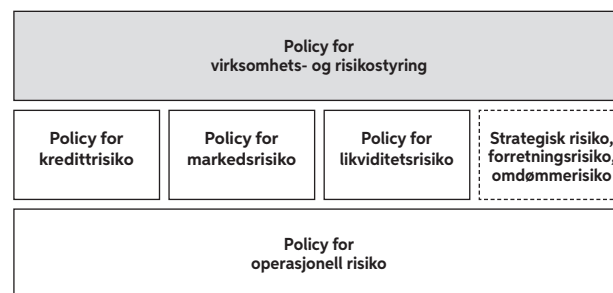
Dette innebærer blant annet:

- Et kompetent og uavhengig styre
- Gode interne styringsprosesser
- En objektiv og uavhengig eksternrevisjon
- Åpen og god kommunikasjon med ansatte og omgivelsene for øvrig

Styret arbeider etter en årsplan og har årlige vurderinger av arbeidsformen med sikte på forbedringer. Styret er ansvarlig for bankens strategiprosess og har det overordnede ansvaret for at banken har en god virksomhetsstyring. Bankens mål for risikotoleranse fastsettes av styret i rammedokumenter (policydokumenter) for hvert risikoområde.

Policy for virksomhets- og risikostyring gir en overordnet beskrivelse av virksomhetsstyringen, herunder risikostyringen, i banken. Dokumentet er forankret i og vedtatt av bankens styre, og skal også ses i sammenheng med bankens strategi og vedtekter. Revisjon av dokumentet skjer ved behov og minimum én gang per år. I tillegg til dette dokumentet har banken egne policydokumenter for de viktigste risikoområder, illustrert i figuren nedenfor.

Styret mottar regelmessig rapporter og analyser for de ulike risikoer.

Samarbeidet med revisor er åpent og godt. Bankens revisor arbeider etter en årlig plan for revisjonsarbeidet. Det er ekstern revisor som bekrefter internkontrollen i banken.

RISIKOSTYRING

Banken har risikostyring i.h.h.t. Finansforetaksloven med tilhørende forskrifter, herunder Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning, FOR 2014-08-22-1097. Det er etablert compliance- og risikokontrollfunksjon. Risikokontrollfunksjonen har det overordnede ansvaret for overvåkingen av alle bankens risikoområder. Compliancefunksjonen skal løpende vurdere om banken oppfyller sine forpliktelser i henhold til de til enhver tid gjeldende regler, samt være en rådgiver for styret når det gjelder etterlevelse av regelverket. Compliance- og risikokontrollfunksjonen er uavhengig og rapporterer direkte til styret.

Årlig gjennomføres det en egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne prosessen kalles ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Kapital-situasjonen vurderes med hensyn til bankens risiko, og en analyse av denne. Sett i sammenheng med forventet finansiell utvikling, ulike myndighetsbestemte bufferkrav og andre regulatoriske kapitalkrav samt markedets forventning, har styret i dette dokumentet besluttet mini-

mumsmål for ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital. Disse målene er også vurdert opp mot ulike stresstester.

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de viktigste risikoene;

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan innfri sine forpliktelser til avtalt tid. Dette anses som bankens største risikoområde.

Bankens styring av kredittrisiko tar utgangspunkt i policy for kredittrisiko. Det er vedtatt rammer for risikoklassifisering knyttet til vedtatt risikotoleranse. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer. Banken har en fullmaktsstruktur for innvilgelse av lån og kreditter. Ved innvilgelse av boliglån følger banken forskrift om krav til nye utlån med pant i bolig.

Bankens portefølje defineres ved hjelp av en risikoklassifiseringsmodell som beregner kundens sannsynlighet for mislighold de kommende 12 måneder. Sannsynligheten for mislighold avgjør hvilken risikoklasse kunden får. Sannsynligheten for mislighold bestemmes av interne og/eller eksterne data. Risikoklassene er inndelt slik:

- Risikoklasse 1 - 3 er lav risiko
- Risikoklasse 4 - 7 er middels risiko
- Risikoklasse 8 - 10 er høy risiko
- Risikoklasse 11 - 12 er misligholdte og tapsutsatte engasjement

Utlån og garantier til næringslivet innebærer i sin alminnelighet større risiko for banken enn personengasjement. For å styre bankens risiko er det i bankens kredittpolicy satt rammer for samlet engasjement innenfor forskjellige risikogrupper. Risikoklassene er utgangspunkt for bankens fullmaktsstruktur.

Styringsrammene er basert på lav til moderat kreditt-risiko, og ved årsskiftet viste risikomatrisen følgende fordeling av utlån inkl. garantier og ubenyttede kreditter pr. risikoklasse:

Risikoklasse 1 - 3	Lav risiko	69,91 %
Risikoklasse 4 - 7	Middels risiko	21,46 %
Risikoklasse 8 - 10	Høy risiko	7,83 %
Risikoklasse 11 - 12	Misligholdt og tapsutsatt	0,80 %
Uklassifisert		0,00 %

Systemet med risikoklassifisering bidrar til å sikre oppfølging av tapsutsatte engasjement. Overtrekk og restanser følges opp løpende og mislighold rapporteres månedlig til styret.

Utviklingen i utlånsporteføljen følges opp med blant annet misligholdsrapporter og risikorapporter. Tiltak og fokusområder vurderes løpende i tråd med utviklingen i markedet, enkeltengasjement og porteføljer.

Store engasjement defineres som engasjement mot én enkelt kunde som er større enn 10 % av bankens ansvarlige kapital. Slike engasjement kan i seg selv utgjøre en risiko. Dette gjør seg særlig gjeldende hvis de utgjør en stor andel av den totale portefølje og samtidig er konsentrert om enkelte bransjer eller næringer. Bankens har derfor i sine retningslinjer rammer for hvor mange store engasjement vi kan ha. Det er også rammer for eksponering mot ulike bransjer. Ved utgangen av 2019 har ban-

ken ingen store engasjement, og vi har ingen utpreget konsentrasjon av eksponering mot enkeltbransjer.

Styret mottar kvartalsvis rapportering av eksponering og risiko i utlånsporteføljen sett opp mot de styrefast-satte rammene i kredittpolicyen. Risikonivået for kreditt anses som moderat til lavt og ligger innenfor de rammer som styret har vedtatt for kreditt risiko.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for reduserte verdier av bankens finansielle instrumenter som følge av svingninger i markedspriser for finans- og realaktiva. Styret har vedtatt en markeds policy som setter nærmere rammer for bankens aktivitet på dette området.

Måltall rapporteres månedlig til styret og policyen blir gjennomgått og revidert årlig i styret.

Banken skal ha en moderat eksponering mot markedsrisiko i form av åpne posisjoner som følge av inn- og utlånsaktiviteten og/eller posisjoner i ulike typer finansielle instrumenter. Styring av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for eksponering. Rammene gjennomgås og vedtas årlig av styret. Bankens har ikke rammer for å investere i aksjer.

Bankens portefølje av obligasjoner og obligasjonsfond forvaltes i hovedsak av Eika kapitalforvaltning AS. Bankens har god mulighet til å styre og kontrollere bankens markedsrisiko på bakgrunn av rapporter fra forvalter og egne vurderinger.

Banken skal ha en lav renterisiko. De fleste lån og kreditter løper derfor med flytende rente som følger markedets renteutvikling. Tilsvarende har innskudd fra kunder og innlån fra markedet flytende rente. Dersom det inngås fastrenteavtaler på innskudd eller utlån, kan renterisikoen som da oppstår reduseres ved bruk av rentebytteavtaler.

Banken verken kjøper eller selger valuta og vi har ikke garantier i valuta. Bankens eneste eksponering mot valuta er at kostnader til SDC betales i danske kroner og at banken har aksjer i SDC. Bankens risiko knyttet til endringer i valutakurser anses som ubetydelig.

Styret anser bankens markedsrisiko som moderat til lav og det er innenfor risikotoleransen for dette området.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at banken ikke greier å oppfylle sine betalingsforpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Likviditetsrisikoen avhenger av forfall på kundeinnskudd, ekstern finansiering, likviditeten i markedet og bankens kredittverdighet. Styret har vedtatt en likviditetspolicy for å håndtere denne risikoen og sikre god og langsiktig likviditetsstyring. Risikoen søkes redusert ved å ha en tilstrekkelig likviditetsreserve, samt en jevn forfallsprofil på ekstern finansiering.

Innskudd er bankens viktigste finansieringskilde og utviklingen i innskuddsdekning er sentral for bankens avhengighet av ekstern finansiering. Innskuddsdekning er innskudd målt i prosent av brutto utlån. Likviditetsområdet overvåkes løpende, og styret mottar rapportering på likviditetsrisiko hvert kvartal. Bankens ligger innenfor de rammer som styret har vedtatt i bankens likviditetspolicy, og bankens likviditetsrisiko vurderes som lav.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller mislykkede interne prosesser, sviktende systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser som f.eks. svindel og bedrageri.

Operasjonell risiko ligger i den løpende driften av banken og knyttes til alle deler av bankens virksomhet. Risikoen søkes redusert ved hjelp av policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktsstrukturer og organisering som gir arbeidsdeling og klare ansvarsforhold. Det er i tillegg nødvendig med gode internkontrollrutiner og ikke minst god kultur for internkontroll. Det er også tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger og utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere ulike krisesituasjoner.

Styret gjennomgår og reviderer årlig bankens policy for operasjonell risiko.

Styret mottar kvartalsvise rapporter på eksterne og interne hendelser som sier noe om nivået på bankens operasjonelle risiko. Det utarbeides årlige risikovurderinger som legges til grunn for valg av kontrollhandlinger og for det kontinuerlige arbeidet med å optimalisere internkontrollarbeidet.

Banken har stadig fokus på hvordan lover og forskrifter skal implementeres og etterleves på best mulig måte, både gjennom vår samarbeidspartner Eika Gruppen AS og egen kompetanse på området.

Det er styrets oppfatning at bankens kontrollopplegg og stadige fokus på mulige forbedringer, gjør at området for operasjonell risiko er godt i varetatt, og risikosituasjonen på området vurderes som akseptabel.

Boligkredittfinansiering er en viktig finansieringskilde for bankene. Gjennom slike selskap finansierer bankene boliglån ved innlån med lengre gjennomsnittlig løpetid og til bedre betingelser enn bankenes egen pengemarkedsfinansiering. Vi har i dag organisert denne finansieringskilden gjennom vårt medeierskap i Eika Boligkreditt AS.

Eika Boligkreditt AS (EBK) er et boligkredittselskap eid av de fleste av de bankene som eier Eika Gruppen. Eierskapet i EBK skal reflektere den andelen den enkelte eier

har tilført den samlede utlånsporteføljen i EBK ved utgangen av foregående år. Forretningsmodellen er annerledes enn den man har i Eika Gruppen AS. I EBK er bankenes primære inntektskilde provisjon fra selskapet i forhold til tilført forretning. I tillegg tas alt overskudd ut av selskapet hvert år, og eierskapet rebalanseres. Organiseringen og samarbeidet oppleves som godt tilpasset hensikten og fremtiden.

Avtalene med EBK er ikke sagt opp gjennom initiativet LokalbankAlliansen. Oppsigelsen gjelder kun Eika Gruppen AS med datterselskaper, men vi har fått forhåndsvarsel om at slik oppsigelse vil finne sted med 12 mnd. varsel innen utgangen av 2020. Banker må sikre seg tilgang på denne type finansiering. For banker av vår størrelse bør det skje gjennom samarbeid med andre banker. LokalbankAlliansen arbeider med å vurdere alternative boligkredittselskapsløsninger som skal avløse vårt forhold til Eika Boligkreditt AS.

Lokale forhold

Personal og arbeidsmiljø

Banken hadde 31.12 2019 31 ansatte som utgjorde 29,45 årsverk, fordelt på 17 kvinner og 14 menn. Bankens ledergruppe består ved årsskifte av 2 kvinner og 3 menn. Styret består av 5 medlemmer, 2 kvinner og 3 menn. Styret og administrasjonen tilstreber likestilling og bankens lønns- og personalsystemer er kjønnsnøytrale.

Sykefraværet var i 2019 på 3,38 %, opp fra 1,64 % i 2018.. Det arbeides godt på alle avdelinger, arbeidsmiljøet og samarbeidet med de tillitsvalgte vurderes som godt. Banken er medlem av bedriftshelsetjenesten og har pensjonsordning og gruppelevsforsikring dekket gjennom avtale med forsikringsselskap.

Det har ikke forekommet ulykker med personskader i løpet av 2019.

Drift og balanseutvikling – Årsregnskapet

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven, årsregnskapsforskriften og norsk anbefaling for god regnskapsskikk. Etter styrets oppfatning gir det framlagte årsregnskapet med balanse en rettvise oversikt over bankens drift og økonomiske stilling ved årsskiftet.

Fortsatt drift

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og at årsregnskapet er avlagt under den forutsetningen. Det er ikke skjedd hendelser etter balansedato som påvirker bankens resultat.

Driftsinntekter

Bankens netto rente- og kredittprovisjonsinntekter økte i 2019 med 14,279 mill. kr til 85,306 mill. kr. Rentenetto som prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital endte på 2,09 % opp fra 1,79 % i 2018. Økningen skyldes i hovedsak økt margin som følge av høyere rentenivå og større utlånsportefølje.

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester ble 18,559 mill. kr, mot 19,279 mill. kr i 2018, en nedgang på 0,719 mill. kr.

Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning ble 7,984 mill. kr, mot 5,992 mill. kr i 2018.

Netto verdiendring og tap på valuta og verdipapirer ble 0,105 mill. kr, mot et tap på 0,331 mill. kr i 2018.

Sum driftsinntekter for 2019 endte på 111,954 mill. kr, en økning på 15,988 mill.kr sammenlignet med 2018.

Driftskostnader

De totale driftskostnadene for 2019 ble på 45,593 mill. kr, en nedgang med 0,576 mill. kr eller 1,3 % sammenlignet med 2018. Kostnadsreduksjonen skyldes inntektsføring av tidligere ikke bokført premiefond med 2,4 mill. kr.

Tap på utlån

Det ble i 2019 tapsført 2,269 mill. kr på utlån som utgjør 0,06 % av brutto utlån.

Balanseregnskap

Forvaltningskapitalen var pr. 31.12.2019 på 3972 mill. kr, en nedgang på 0,09% fra 2018.

Utlån

Bankens netto utlån i egne bøker var pr. 31.12.2019 på 3429 mill. kr, en økning på 182 mill. kr, eller 5,6 % sammenlignet med 2018. I tillegg kommer utlån finansiert av Eika Boligkreditt med 554 mill. kr. Ved årsskiftet var 2710 mill. kr (79 %) utlån til privatkunder og 719 mill. kr (21%) utlån til næring / landbruk.

Innskudd

Innskudd fra kunder pr. 31.12.2019 var 3223 mill. kr, en nedgang på 104,5 mill. kr eller 3,1 % sammenlignet med 2018. Innskudd i prosent av netto utlån var ved årsskiftet på 94 % mot 102,5 % i 2018.

Likviditet

Banken har likviditetsreserver plassert i bank, sertifikat- og obligasjonsmarkedet, samt en årlig rullerende oppgjørskreditt på 130 millioner kroner i DNB. I tillegg er hele obligasjon- og fondsbeholdningen på 256 mill. kr bankens likviditetsreserve. Bankens LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 31. desember 2019 er på 123 %.

Finansiering – Ansvarlig lånekapital – Egenkapitalbevis

Banken har utstedt senior obligasjonslån på til sammen 200 mill. kr. Rest løpetid er fra 3 til 35 mnd. Banken tok i mars 2017 opp et nytt fondsobligasjonslån på 25 mill. kr og et ansvarlig lån på 40 mill. kr. Høsten 2018 emiterte banken egenkapitalbevis og hentet brutto 42 mill. kr i markedet. Ny egenkapital styrker bankens soliditet og legger til rette for videre vekst. I emisjonen fikk banken 253 nye eiere.

Resultat av ordinær drift før skatt disponeres slik:

Resultat før skatt	64,200 mill. kr
Skatt på ordinært resultat	15,169 mill. kr
Resultat for regnskapsåret	49,031 mill. kr

Disponeringer:

Avsatt til utbytte	2,700 mill. kr
Overført til utjevningsfond	2,177 mill. kr
Avsatt til gavefond	0,514 mill. kr
Overført til sparebankens fond	43,640 mill. kr
Sum disponeringer	49,031 mill. kr

Utsiktene framover

Norsk økonomi har opplevd god vekst siden høsten 2016, som har vært tilstrekkelig til å redusere arbeidsledigheten og øke ressursutnyttelsen i økonomien.

Norsk økonomi kommer til å bremse forsiktig opp i 2020, det mener både OECD og SSB. Lavere vekstimpulser fra oljerelatert virksomhet, handelsnæringen som er under stadig større press fra netthandelen, svake konsumtrender og den stadig eldre befolkningen endrer forbruksmønstre.

Privat konsum utgjør den største etterspørselskomponenten i norsk økonomi og tilsvarer litt over 50 prosent av Fastlands-BNP. De siste års fall i arbeidsledig-

heten har gitt høyere lønns- og forbruksvekst. I motsatt retning trekker renteoppgangen i 2019, som har vært beskjedent i historisk perspektiv, men som nå kom i en situasjon med høy husholdningsgjeld.

Rentetoppen kan være nådd og arbeidsledigheten kan ligge nær bunnen, mens reallønnsveksten forventes å fortsette.

Lavere befolkningsvekst, renteoppgang og ferdigstillelse av mange nye boliger gjør at boligprisene trolig ikke vil stige i 2020.

Norge har naturressurser godt fordelt over hele landet. For å utnytte dette på en bærekraftig måte, må det være et mangfold av arbeidsplasser i hele landet som i større grad foredler råvarer der råvarene produseres.

SSBs framskriving av folketallet de nærmeste årene, viser at i de mindre kommunene i fortsetter befolkningsnedgangen, mens regionsentrene opprettholder folketallet og i beste fall øker.

Forutsetningen er at arbeidsplasser opprettholdes, at det skjer knoppskytning i eksisterende bedrifter og at det kan skapes nye arbeidsplasser.

Helsearkivet på Tynset er et godt eksempel på at statlige arbeidsplasser, med godt kvalifisert og stabil arbeidskraft, kan etableres i distrikts-Norge,

Skal målene i regjeringens distriktsmelding om «Levende lokalsamfunn for fremtiden» nås, må viktige funksjoner opprettholdes der folk bor. Debatten om nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua har skapt stort engasjement for å opprettholde sykehuset i Elverum. Dette er en viktig fanesak for folk i Elverums-regionen, Østerdalen og Trysil / Engerdal, som har 900 000 gjestedøgn i året og ti-dobler innbyggertallet i Trysil i den travleste vinter-sesongen.

Tolga-Os Sparebank har mål om økt markedsandel ved økt salg av forsikring og utlånsvekst i 2020. Vi vil fortsette å styrke vår posisjon som lokalbank, ved å være lokalt tilstede for næringskunder og privatkunder i våre markedsområder.

Tolga-Os Sparebank – med hjerte for lokalmiljøet.

Styret takker ansatte og tillitsvalgte for alt godt arbeid som er lagt ned for banken i 2019 og alle kunder som har sluttet opp om banken.

Tolga, 31.12.19 / 02.03.20

Björg Ryen
Styrets leder

Per Johan Gjelten
Styrets nestleder

Berit V.J. Stubsjøen
Styremedlem

Egil Eide
Styremedlem

Morten Aakerøien
Styremedlem (ans. repr.)

Arne Sund
Banksjef

Styret i Tolga-Os Sparebank.

Fra venstre Berit V.J. Stubsjøen, Per Johan Gjelten, styreleder Björg Ryen, Morten Aakerøien, Pål Sverre Flatgård og Egil Eide.

*Den nye Steibrua over Glomma i Alvdal.
Foto: Håkon Trønnes*

Resultatregnskap

(Beløp i hele tusen kroner)	Note	2019	2018
Renteinntekter og lignende inntekter			
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		2.893	1.582
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	2	127.526	113.849
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer		4.081	2.991
Sum renteinntekter og lignende inntekter	1	134.500	118.422
Rentekostnader og lignende kostnader			
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner			44
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		39.712	39.324
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		3.656	3.451
Renter på ansvarlig lånekapital	7	2.913	2.623
Andre rentekostnader og lignende kostnader	8	2.913	1.953
Sum rentekostnader og lignende kostnader	1, 18	49.194	47.395
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		85.306	71.027
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning			
Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	1	7.984	5.992
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		7.984	5.992
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester			
Garantiprovisjon		417	393
Andre gebyr- og provisjonsinntekter		21.351	21.498
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	9	21.768	21.891
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester			
Andre gebyrer og provisjonskostnader		3.798	(3.339)
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	9	3.798	(3.339)
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler			
Netto verdiendring og gevinst/-tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		-352	-719
Netto verdiendring og gevinst/-tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		-12	79
Netto verdiendring og gevinst/-tap på valuta		390	309
Sum verdiendring og gevinst/-tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	1, 6	26	-331
Andre driftsinntekter			
Driftsinntekter fast eiendom		589	578
Andre driftsinntekter			148
Sum andre driftsinntekter	1	589	726
Netto andre driftsinntekter		26.569	24.939
Sum driftsinntekter		111.875	95.966

(Beløp i hele tusen kroner)	Note	2019	2018
Lønn og generelle administrasjonskostnader			
Lønn m.v.		17.528	16.742
Pensjoner	10	-909	1.420
Sosiale kostnader		3.687	3.499
Administrasjonskostnader		17.250	17.009
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	11	37.556	38.670
Avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immatrielle eiendeler			
Ordinære avskrivninger		1.569	1.887
Sum avskrivninger mv. av varige driftsmidler og immatrielle eiendeler	1, 13	1.569	1.887
Andre driftskostnader			
Driftskostnader fast eiendom		838	1.069
Andre driftskostnader		5.630	45.447
Sum andre driftskostnader	14	6.468	5.613
Sum driftskostnader		45.593	46.170
Tap på utlån, garantier m.v.			
Tap på utlån	1, 2	2.269	3.916
Sum tap på utlån, garantier m.v.		2.269	3.916
Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler			
Gevinst/tap		188	1.799
Sum nedskrivninger/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler	1, 6	188	1.799
Resultat av ordinær drift før skatt		64.200	47.679
Skatt på ordinært resultat	15	15.169	10.402
Resultat for regnskapsåret		49.031	37.277
Overføringer og disponering:			
Utbytte på egenkapitalbevis		2.700	560
Overført til Sparebankens fond		43.640	35.980
Overført til gavefond og/eller gaver		514	290
Overført til utjevningsfond		2.177	447
Sum disponeringer	21	49.031	37.277

Balanse

Eiendeler

Beløp i hele tusen kroner

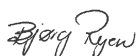
(Beløp i hele tusen kroner)	Note	2019	2018
Kontanter og fordringer på sentralbanker	16	73.839	74.423
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner:			
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		124.029	322.195
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		124.029	322.195
Utlån til og fordringer på kunder:			
Kasse-/drifts- og brukskreditter		285.422	267.357
Byggelån		62.582	48.664
Nedbetalingslån		3.093.172	2.949.006
Sum utlån før nedskrivninger	2	3.441.176	3.265.027
Individuelle nedskrivninger	2	4.640	1.065
Nedskrivning på grupper av utlån	2	7.621	16.891
Sum netto utlån og fordringer på kunder		3.428.915	3.247.071
Overtatte eiendeler	17	600	2.867
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning:			
Utstedt av det offentlige		107.260	42.214
Utstedt av andre		84.523	127.263
Sum sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning	6	191.783	169.477
Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning:			
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis		125.012	136.504
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	6	125.012	136.504
Immatrielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	15	0	-
Andre immatrielle eiendeler	15	0	236
Sum immatrielle eiendeler		0	236
Varige driftsmidler:			
Maskiner, inventar og transportmidler		1.066	1.485
Bygninger og andre faste eiendommer		13.418	14.117
Sum varige driftsmidler	13	14.484	15.602
Andre eiendeler			
Andre eiendeler		977	201
Sum andre eiendeler		977	201
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjente ikke mottatte inntekter		4.030	3.239
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		7.523	5.765
Andre forsk.bet. ikke pål. inntekter		932	918
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		12.485	9.922
SUM EIENDELER		3.972.124	3.975.631

Balanse

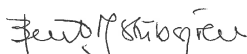
Gjeld og egenkapital

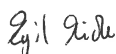
Beløp i hele tusen kroner

Tolga, 31.12.19 / 02.03.20

 Bjørge Ryen
 Styrets leder

 Per Johan Gjølten
 Styrets nestleder

 Berit V.J. Stubsjøen
 Styremedlem

 Egil Eide
 Styremedlem

 Morten Aakerøien
 Styremedlem (ans. repr.)

 Arne Sund
 Banksjef

(Beløp i hele tusen kroner)

	Note	2019	2018
GJELD			
Innskudd fra og gjeld til kunder			
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		2.950.935	3.023.244
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		271.955	304.171
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	18	3.222.890	3.327.415
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir			
Obligasjonsgjeld		200.000	150.000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	19	200.000	150.000
Annen gjeld			
Annen gjeld		26.258	21.504
Sum annen gjeld	20	26.258	21.504
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		2.993	3.291
Avsetning for påløpte kostnader og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser		1.159	1.142
Utsatt skatt	15	1.385	658
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		2.544	1.800
Ansvarlig lånekapital			
Fondsobligasjon		25.000	25.000
Annen ansvarlig lånekapital		40.000	40.000
Sum ansvarlig lånekapital	19	65.000	65.000
SUM GJELD		3.519.685	3.569.009
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Egenkapitalbeviskapital		40.000	40.000
Sum innskutt egenkapital	21	40.000	40.000
Opptjent egenkapital			
Sparebankens fond		409.815	366.175
Utjevningsfond		2.624	447
Sum opptjent egenkapital	21	412.439	366.622
SUM EGENKAPITAL		452.439	406.622
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		3.972.124	3.975.631
Poster utenom balansen:			
Garantiansvar	22	18.644	18.716
Garantier til Eika Boligkreditt	22	6.886	8.830

Noter til regnskapet

Noter – innhold

Note 1:	Noter til resultatregnskap/balanse	22
Note 2:	Kreditrisiko	25
Note 3:	Kapitaldekning	31
Note 4:	Likviditetsrisiko	32
Note 5:	Renterisiko	35
Note 6:	Markedsrisiko	36
Note 7:	Renter og lignende kostnader på ansvarlig kapital	37
Note 8:	Andre rentekostnader	37
Note 9:	Provisjonsinntekter og -kostnader	37
Note 10:	Pensjon	37
Note 11:	Lønns- og administrasjonskostnader	38
Note 12:	Lån og ytelser	38
Note 13:	Varige driftsmidler	39
Note 14:	Andre driftskostnader	39
Note 15:	Skatt	40
Note 16:	Kontanter og innskudd i Norges Bank	40
Note 17:	Overtatte eiendeler	40
Note 18:	Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder	41
Note 19:	Gjeld opptatt ved utstedelse av obligasjoner inkl. ans. lånekapital og fondsobligasjoner	42
Note 20:	Spesifikasjon av annen gjeld	42
Note 21:	Egenkapital	43
Note 22:	Gartantiansvar	43
Note 23:	Egenkapitalbevis	44

NOTE 1: NOTER TIL RESULTATREGNSKAP OG BALANSE 2019

GENERELLE REGNSKAPSPRINSIPPER

Bankens årsregnskap er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende lover, forskrifter samt god regnskapsskikk, og gir et rettviseende bilde av bankens resultat og stilling.

Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele 1.000 kroner dersom annet ikke er angitt.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskaps-skikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Etableringsgebyr, som bare dekker bankens direkte kostnader ved etablering av lånet, blir inntektsført i sin helhet når lånet utbetales. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de betales.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode.

Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt.

Realisert kursgevinst/tap resultatføres ifølge FIFO-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp/salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER

Vurdering utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol, samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være lik pålydende av lånene.

Boliglån overført til, og formidlet til Eika Boligkreditt as (EBK), er ikke balanseført. Ved eventuelt mislighold blir lånet overført tilbake til banken. Se note 2.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder. Bankens største engasjementer vurderes særskilt hvert kvartal. For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes.

Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndeckt innen 90 dager.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes.

Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 90 dager, inntråd konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis

på verdifall på engasjementer, behandles engasjementet normalt ført som individuell nedskrivning. Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivninger føres til inntekt. Endelig konstaterte tap fjernes fra bankens låneportefølje og fra individuelle nedskrivninger måneden etter at alle sikkerheter er realisert og det er konstatert at kunden ikke er søkegod.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån til PM-lån til personmarkedet og BM-lån til bedriftsmarkedet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning.

Risikoklassifiseringssystemet er grunnlag for gruppenedskrivninger. Prosentvis tap i den enkelte risikoklasse er basert på historiske tap i Eika-bankene. Nedskrivninger foretas på person- og næringsengasjement som i overensstemmelse med Finanstilsynets forskrifter er identifisert som tapsutsatt. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemannings på større arbeidsplasser.

Overtatte eiendeler

Eiendeler som overtas som oppgjør for enkeltengasjementer vurderes til realisasjonsverdi på overtagelsestidspunktet. Nedskrivning som følge av eventuell verdinedgang blir ført som tap på utlån. Ved salg blir tap bokført som tap på utlån, og gevinst bokført som inngått på tidligere tap.

FINANSIELLE EIENDELER

Verdipapirer

Bankens beholdning av verdipapirer deles i omløpsmidler og anleggsmidler. Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdipapirer vurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig).

Obligasjoner/sertifikater/obligasjonsfond

Banken har her verdipapirer klassifisert som omløpsmidler, og er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Verdipapirbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko og er en del av bankens likviditetsbuffer. Forvaltningen av denne porteføljen er satt ut til en profesjonell aktør, og forvalteren står også for verdifastsettelsen av virkelig verdi for de enkelte verdipapirene. Det benyttes priser notert i markedet eller antatt salgspris.

Aksjer, egenkapitalbevis og aksjefond

Aksjer, egenkapitalbevis og andeler er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for de børsnoterte er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for de ikke børsnoterte som er omløps- eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å

være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Finansielle derivater

Banken kan benytte seg av finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot renterisiko som oppstår gjennom bankens virksomhet. Det er ingen utestående derivatavtaler pr. 31.12.19.

Utenlandsk valuta

Banken har pr. 31.12.19 ingen kontantbeholdning av valuta. Valutaeksponering fra øvrige aktiviteter utgjør 1,110 mill. pr. 31.12.19.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler

Fast eiendom og andre varige driftsmidler blir ført i balansen til anskaffelseskost til lagt eventuelle oppskrivninger, fratrasket akkumulerte ordinære avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Ordinære avskrivninger er basert på kostpris, og avskrivningene er fordelt lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Følgende lineære avskrivningssatser legges til grunn:

Tomter	0 %
Bankbygg/fast eiendom	2 %
Inventar og innredning	10-33 %
Kontormaskiner/EDB-utstyr	10-33 %
Immaterielle eiendeler	33 %

Er virkelig verdi av driftsmiddelet vesentlig lavere enn den bokførte verdien, og verdinedgangen ikke kan forventes å være av forbigående karakter, blir det foretatt nedskrivning til virkelig verdi.

De balanseførte bygninger utgjør bankens bygg i Os, Tolga, Tynset og bedriftshytte i Moss. Byggene benyttes i det alt vesentligste til egen virksomhet. Deler av bankens bygg i Os, Tolga og på Tynset er utleid.

Leieinntektene for disse leieforholdene utgjorde i 2019 0,589 mill. Dette fremkommer i posten driftsinntekter fast eiendom.

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

Pr. 01.12.16 ble den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket. Alle ansatte er tatt over på en innskuddsbasert pensjonsordning.

Innskuddsordningen kostnadsføres med årets premie under «lønn og generelle administrasjonskostnader».

Regnskapsmessig behandling av ny AFP-ordning (ytelsesbasert flerforetaksordning) vil, grunnet manglende informasjon og pålitelighet i beregninger, likestilles med innskuddsordning og kostnadsføres med årets premiebetaling inntil avklaring omkring beregningene foreligger.

SKATT

Skatt kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat

før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

LANGSIKTIG GJELD

Obligasjonsgjeld blir oppført til opptakskost. Opptakskost er pålydende med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs.

Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet.

Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner, som ikke er en del av den løpende kortsiktige likviditetsstyringen. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

RISIKOSTYRING

Tolga-Os Sparebank sitt rammeverk for risikostyring og kontroll, definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital som bygger på Basel III-regelverket. Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravsforskriften, internkontrollforskriften og finansforetaksloven. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes og at potensielt negative resultatutslag begrenses.

Det er utviklet rutiner og instruksjoner i forbindelse med risikogjennomgangen som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt.

Banken er eksponert for følgende risikoer: kredittrisiko, likviditetsrisiko, mar-

kedsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko (herunder strategisk- og omdømmerisiko). Risiko vurderes etter en skala med fire nivåer: lav, middels, høy og ikke klassifisert risiko.

Kredittrisiko er omhandlet i note 2, likviditetsrisiko i note 4, renterisiko i note 5 og annen markedsrisiko i note 6.

NOTE 2 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler og ubenyttede kreditter.

Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kredittrisiko er bankens mest vesentlig risiko og består hovedsakelig av utlån.

2019	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
Lønnstakere o.l.	2.710.588	103.550	7.608	535	2.821.211
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	287.539	29.429	499		317.467
Industriproduksjon	40.439	9.183	1.754		51.376
Bygg og anlegg	102.040	11.989	4.898	2.300	116.627
Varehandel, hotell/restaurant	34.426	20.922	6.654	5	61.997
Transport, lagring	15.364	1.012	1.600		17.976
Finans, eiendom, tjenester	214.577	6.580	2.517	1.800	221.874
Sosial og privat tjenesteyting	36.204	3.252	-		39.456
Offentlig forvaltning	-	15.000	-		15.000
SUM	3.441.177	200.917	25.530	4.640	3.662.984

2018	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
Lønnstakere o.l.	2.535.629	194.156	9.552	1.065	2.638.272
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	293.208	31.748	498		325.454
Industriproduksjon	52.774	4.008	1.982		58.764
Bygg og anlegg	78.6690	14.374	5.473		98.516
Varehandel, hotell/restaurant	27.232	18.788	6.304		52.324
Transport, lagring	12.785	1.084	1.237		15.106
Finans, eiendom, tjenester	223.909	8.312	2.387		234.608
Sosial og privat tjenesteyting	40.820	2.888	113		43.821
Offentlig forvaltning	-	15.000	-		15.000
SUM	3.265.026	190.358	27.546	1.065	3.481.865

MAKSIMAL KREDITTEKSPONERING

Maks kredittesponering består av utlån til kunder, ubenyttede trekkrettigheter samt garantier. For garantier henvises til note 22.

Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjoner. Sikkerheter kan for eksempel være fysiske sikkerheter eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak for dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivninger.

RISIKOVURDERING

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidet policyer og rutiner, samt administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittrisiko, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engagementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket for å avdekke sannsynlighet for mislighold og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

Bankens kredittrisiko består hovedsakelig av små enkeltrisikoeer mot privat- og bedriftskundemarkedet. Etablert risikohåndtering skal sikre at kredittrisiko er i samsvar med banken risikovilje.

De fleste utlån er tilfredsstillende sikret ved pant, kaution o.l. Det er få lån av betydelig størrelse. Bankens utlånspolicy bygger på en sunn og god kvalitetsmessig vurdering av låneprosjektene. Porteføljen overvåkes kontinuerlig, med vekt på lån med restanser. Banken opererer hovedsakelig i et meget oversiktlig geografisk område med god kunnskap om kundene, boligpriser m.m.

RISIKOKLASSIFISERING**Personmarkedet 2019**

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	2.160.129	87.390	7.443	
Middels risiko, klasse 4-7	396.433	15.119		
Høy risiko, klasse 8-10	149.367	1.064	165	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	4.564			535
Ikke klassifisert	105			
TOTALT	2.710.598	103.573	7.608	535

Personmarkedet 2018

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	1.996.782	86.817	9.468	
Middels risiko, klasse 4-7	406.664	5.817	84	
Høy risiko, klasse 8-10	96.288	1.522		
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	29.015			1.065
Ikke klassifisert	6.888			
TOTALT	2.535.637	94.156	9.552	1.065

Bedriftsmarkedet 2019

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	267.305	41.423	2.498	
Middels risiko, klasse 4-7	318.983	44.353	10.881	
Høy risiko, klasse 8-10	122.033	11.239	2.951	1.800
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	22.257	329	1.592	2.305
Ikke klassifisert	1			
TOTALT	730.579	97.344	17.922	4.105

Bedriftsmarkedet 2018

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	323.593	42.258	3.090	
Middels risiko, klasse 4-7	316.994	38.414	10.458	
Høy risiko, klasse 8-10	86.735	12.071	3.505	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	2.067	459	941	
Ikke klassifisert				
TOTALT	729.389	96.202	17.994	-

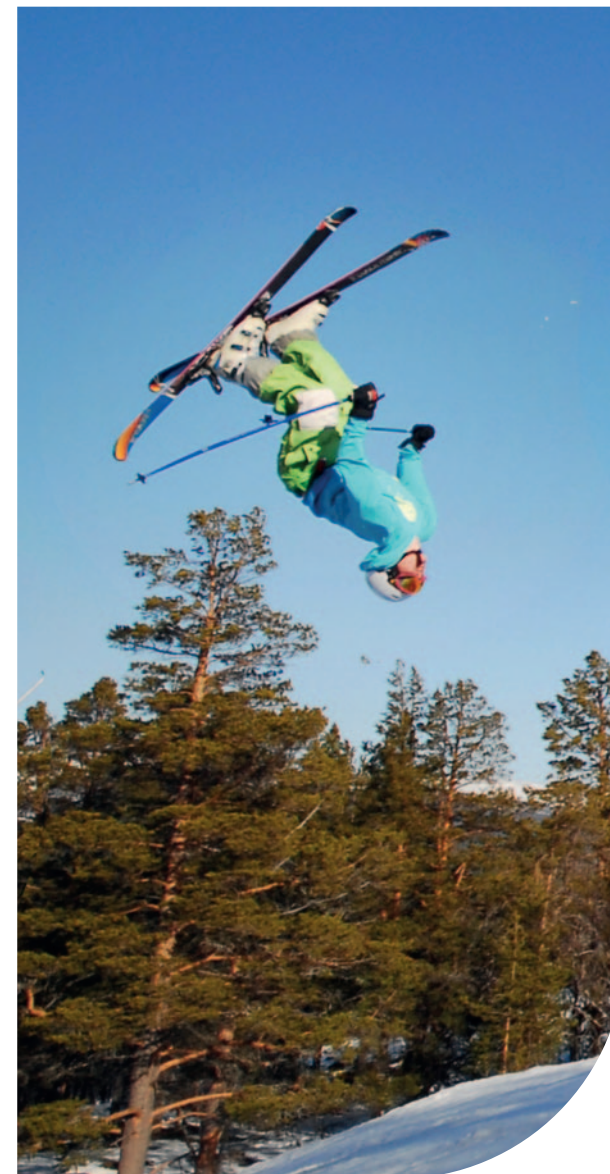
RISIKOKLASSIFISERING

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saks-gangsprosess.

Systemet muliggjør en god overvåkning av risikoutviklingen i bankens utlånsportefølje. Systemet er basert på en modell som avdekker forventet sannsynlighet for mislighold de kommende 12 måneder. Risikoklassifiseringssystemet er

basert på 10 friske risikoklasser og 2 klasser for hhv. misligholdt engasjement og engasjement med individuelle tapsnedskrivninger. Dette gir et godt bilde på utviklingen av kvaliteten i bankens utlån. Modellen er en sammensetning av eksterne og interne data som gir kunden en sannsynlighetsvurdering av fremtidig mislighold (PD-verdi).

Luftige sving i Hummelfjell.

Spesifikasjon av utlånsporteføljen

UTLÅN

	2019		2018	
	Beløp	%	Beløp	%
Jordbruk, skogbruk, fiske	287.539	8,4	293.208	9,0
Industriproduksjon	40.439	1,2	52.774	1,6
Bygg og anlegg	102.040	3,0	78.669	2,4
Varehandel, hotell/restaurant	34.426	1,0 %	27.232	0,8 %
Transport, lagring	15.364	0,4 %	12.785	0,4 %
Finans, eiendom, tjenester	214.577	6,3 %	223.909	6,9 %
Sosial og privat tjenesteyting	36.204	1,1 %	40.820	1,3 %
Offentlig forvaltning	-	0,0 %	-	0,0 %
SUM NÆRING	730.589	21,3 %	729.397	22,5 %
Personkunder	2.710.588	79,1 %	2.535.629	78,1 %
Brutto utlån	3.441.177		3.265.026	
Individuelle nedskrivninger	-4.640	-0,1 %	-1.065	-0,0 %
Gruppenedskrivninger	-7.621	-0,2 %	-16.890	-0,5 %
NETTO UTLÅN TIL KUNDER	3.428.916	100,0 %	3.247.071	100,0 %
Utlån formidlet via Eika Boligkreditt (EBK)	553.886		558.201	
TOTALE UTLÅN INKL. PORTEFØLJEN I EBK	3.982.802		3.805.272	

Alle lån i Eika Boligkreditt (EBK) ligger innenfor 60% av forsvarlig verdigrunnlag

Risiko knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset.

Banken har ikke måttet ta tilbake misligholdte lån fra EBK i 2019.

Fundament til Neby bru.

Foto: © ScottPhoto

Mislighold					
MISLIGHOLDTE LÅN	2019	2018	2017	2016	2015
Misligholdte lån i alt	7.493	35.439	16.593	13.481	23.562
Individuelle nedskrivninger	-270	-725	-1.010	-385	-2.019
NETTO MISLIGHOLDTE LÅN I ALT	7.223	34.714	15.583	13.096	21.543
FORDELING AV MISLIGHOLDTE LÅN					
Personmarked	2019	2018	2017		
Næringssektor fordelt:	4.202	35.176	9.150		
Jordbruk, skogbruk, fiske	3.291	263	2.847		
Industriproduksjon					
Bygg og anlegg			3.957		
Varehandel, hotell / restaurant					
Transport, lagring					
Finans, eiendom, tjenester			639		
Sosial og privat tjenesteyting					
Offentlig forvaltning					
MISLIGHOLDTE LÅN I ALT	7.493	35.439	16.593		
TAPSUTSATTE LÅN					
Øvrige tapsutsatte lån i alt	2019	2018	2017	2016	2015
Øvrige tapsutsatte lån i alt	33.849	596	10.299	14.303	15.558
Individuelle nedskrivninger	-4.370	-340	-4.466	-3.695	-3.655
NETTO ØVRIGE TAPSUTSATTE LÅN I ALT	29.479	256	5.833	10.608	11.903
FORDELING AV ØVRIGE TAPSUTSATTE LÅN					
Personmarked	2019	2018	2017		
Næringssektor fordelt:	364	596	1.738		
Jordbruk, skogbruk, fiske			7.754		
Industriproduksjon					
Bygg og anlegg	19.618				
Varehandel, hotell / restaurant	5		807		
Transport, lagring					
Finans, eiendom, tjenester	13.862				
Sosial og privat tjenesteyting					
Offentlig forvaltning					
TAPSUTSATTE LÅN I ALT	33.849	596	10.299		

TAPSKOSTNADER UTLÅN/GARANTIER	2019	2018
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	3.575	-4.411
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier		
Periodens endring i gruppeavsetninger	-9.270	1.736
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1.082	4.972
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle avskrivninger	7.561	3.073
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-679	-1.454
PERIODENS TAPSKOSTNADER	2.269	3.916
INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN		
Individuelle nedskrivninger 01.01.	2019	2018
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	1.065	5.476
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	-510	-4.595
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	-	-
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	4.108	415
	-23	-231
INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 31.12.	4.640	1.065
Individ. nedskrivninger på utlån fordelt på person/næring:		
Personmarked	2019	2018
Næringssektor fordelt:	535	1.065
Jordbruk, skogbruk, fiske		
Industriproduksjon		
Bygg og anlegg	2.300	
Varehandel, hotell / restaurant	5	
Transport, lagring	0	
Finans, eiendom, tjenester	1.800	
Sosial og privat tjenesteyting		
Offentlig forvaltning		
INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER PÅ UT LÅN I ALT	4.640	1.065
NEDSKRIVNINGER PÅ GRUPPER AV UTLÅN		
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	2019	2018
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	16.891	15.155
	-9.270	1.736
NEDSKRIVNINGER PÅ GRUPPER AV UTLÅN 31.12.	7.621	16.891

NEDSKRIVNING FOR TAP PÅ UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Nedskrivning for tap på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner. Det er ikke foretatt individuelle eller gruppevis nedskrivninger på garantier og utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner.

KONSENTRASJONSRISIKO

Som en del av bankens oppfølging av kredittrisiko, måles også store engasjement. Banken har ved utgangen av året 2019 ingen engasjement som er større enn 10 % av ansvarlig kapital. Lovmessig grense for store engasjement er 25 % av ansvarlig kapital.

UTLÅN FORDELT GEOGRAFISK

	2019		2018	
	Beløp	%	Beløp	%
Kontorkommunene	2.331.352	67,8	2.168.773	66,4
Øvrige i Fjellregionen	210.881	6,1	202.290	6,2
Øvrige kommuner	898.944	26,1	893.963	27,4
BRUTTO UTLÅN	3.441.177	100,0 %	3.265.026	100,0 %

Femundløpet 11.02.2017.
Lars Monsen krysser Glomma
ved Tynset, på vei til Orkelbogen.
Foto: Håkon Trønnes

NOTE 3 KAPITALDEKNING

	2019	2018
Innbetalt aksjekapital/egenkapital/beviskapital	40.000	40.000
Overkursfond	-	-
Sparebankens fond	409.815	366.175
Gavefond	-	-
Utjevningfond	2.624	447
SUM EGENKAPITAL	452.439	406.622
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse		
Fradrag for immaterielle eiendeler		
Utsatt skatt		-178
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-6.917	-10.772
SUM REN KJERNEKAPITAL	445.522	395.672
Fondsobligasjoner	25.000	25.000
Fradrag for overgangsregler i fondsobligasjoner		
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.		-658
SUM KJERNEKAPITAL	470.522	420.014
Ansvarlig lånekapital	40.000	40.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.		
SUM TILLEGGSKAPITAL	40.000	40.000
NETTO ANSVARLIG KAPITAL	510.522	460.014

EKSPONERINGSKATEGORI

(beregning etter risikovekt)	2019	2018
Stater	-	-
Lokal regional myndighet	16.084	4.011
Offentlig eide foretak	-	-
Institusjoner	-	7.102
Foretak	168.683	212.628
Internasjonale finansinstitusjoner	769	-
Pantsikkerhet eiendom	1.448.268	1.461.437
Forfalte engasjementer	7.795	36.360
Høyrisiko engasjementer	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	7.436	9.340
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	24.806	64.439
Andeler i verdipapirfond	12.901	15.711
Egenkapitalposisjoner	53.590	49.541
Øvrige engasjementer	112.349	107.223
SUM BEREGNINGSGRUNNLAG FOR KREDITTRISIKO	1.852.681	1.967.792
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	185.335	143.421
SUM BEREGNINGSGRUNNLAG	2.038.016	2.111.213
Kapitaldekning i %	25,05 %	21,79 %
Kjernekapitaldekning	23,09 %	19,89 %
Ren kjernekapitaldekning i %	21,86 %	18,74 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	11,64 %	10,42 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,50 %)	50.950	52.780
Motsyklisk buffer (2,50 %)	50.950	42.224
Systemrisikobuffer (3,00 %)	61.140	63.336
SUM BUFFERKRAV TIL REN KJERNEKAPITAL	163.041	158.341
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	91.711	95.005
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	190.770	142.326

Kravet til kapitaldekning er at den ansvarlige kapital skal minst utgjøre 8% av et nærmere definert beregningsgrunnlag. I tillegg må banken møte bufferkrav slik at minstekravene til ren kjernekapitaldekning pr. 31.12.19 er 15,3 %, kjernekapitaldekning 16,8% og til kapitaldekning 18,8 %.

Dette inkluderer for Tolga-Os Sparebank et pilar 2-krav, fastsatt av Finanstilsynet på 2,8%. Det motsykliske bufferkravet ble økt fra 2 % til 2,5 % den 31.12.19.

Bokført verdi av eiendelspostene og omregnet verdi av poster utenom balansen tilordnes en eksponeringskategori og gis en risikovekt etter den antatte risiko de representerer.

KONSOLIDERING AV SAMARBEIDENDE GRUPPER

Fra 01.01.2018 skal alle banker rapportere kapitaldekning konsolidert med eierandel i samarbeidsgrupper.

Banken har en eierandel på 1,03 % i Eika Gruppen AS og på 0,68 % i Eika Boligkreditt AS.

	2019	2018
Ren kjernekapital	469.170	421.818
Kjernekapital	499.100	452.246
Ansvarlig kapital	545.308	498.366
Beregningsgrunnlag	2.291.573	2.381.800
Kapitaldekning i %	23,80 %	20,92 %
Kjernekapitaldekning	21,78 %	18,99 %
Ren kjernekapitaldekning i %	20,47 %	17,71 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	10,34 %	9,27 %

NOTE 4 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke klarer å innfri sin forpliktelser ved forfall. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, markeder, løpetider og etablering av trekkrettigheter.

Restnedbetalingstid på eiendels- og gjeldsposter EIEDELER

	< 1 mnd	1 – 3 mnd	3 mnd – 1 år	1 – 5 år	over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kont./forbr. sentralbanker	68.586					6.484	773.839
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	124.029	-					124.029
Utlån til kunder inkl. pål. rente	6.588	39.482	65.449	205.116	3.128.014	-12.261	3.432.388
Obligasjoner/sertifik. inkl. pål. rente		25.154	36.099	131.087	-	-	192.340
Aksjer	-	-	-	-		125.012	125.012
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	24.517	24.517
Sum eiendeler	199.203	64.636	101.548	336.203	3.128.014	142.521	3.972.125
	< 1 mnd	1 – 3 mnd	3 mnd – 1 år	1 – 5 år	over 5 år	Uten løpetid	Sum
Gjeld til kredittinstitusjoner						0	0
Innskudd fra kunder	2.950.935	271.955				0	3.222.890
Obligasjonsgjeld		50.000	50.000	100.000	-		200.000
Fondsobligasjoner					25.000		25.000
Ansvarlig lån					40.000		40.000
Øvrig gjeld	29.252	-	-	1.159	1.385	-	31.796
Egenkapital	-	-	-	-	-	452.439	452.439
Sum gjeld og egenkap.	2.980.187	321.955	50.000	101.159	66.385	452.439	3.972.125

Bankens innskuddskunder kan i praksis og på kort varsel disponere sine innskudd. Bankens interne ramme for innskuddsdekning er min. 80 %.
Innskuddsdekningen pr. 31.12.19 var 94 %.

Trekkrettigheter og obligasjonsmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetbehovet mellom utlån og innskudd. Det er avtalt en trekkrettighet med DNB på 130 mill. Denne trekkmuligheten er ikke benyttet i 2019.

Bankens LCR (Liquidity Coverage Ratio) var 123 % pr. 31.12.19.

Bankens NSFR (Net Stable Funding Ratio) var 151 % pr. 31.12.19.

NOTE 5 RENTERISIKO

Renterisiko oppstår ved forskjeller i rentebindingstid mellom eiendeler og gjeld/egenkapital. Renterisiko blir regelmessig rapportert til bankens styre. Banken skal ha en lav risiko, og risikoen har vært innenfor vedtatte rammer gjennom året 2019.

Tabellen nedenfor viser tid frem til renteregulering for bankens balanse pr. 31.12.19.

Restnedbetalingstid på eiendels- og gjeldsposter

EIENDELER

	< 1 mnd	1 – 3 mnd	3 mnd – 1 år	1 – 5 år	over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kont./fordr. sentralbanker	68.586	-	-	-	-	5.253	73.839
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	124.029	-	-	-	-	-	124.029
Utlån til kunder		3.432.388	-	-	-	-	3.432.388
Obligasjoner/sertifik.	22.200	170.140	-	-	-	-	192.340
Aksjer	-	-	-	-	-	125.012	125.012
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	24.517	24.517
Sum eiendeler	214.815	3.602.528	-	-	-	154.782	3.972.125

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd	1 – 3 mnd	3 mnd – 1 år	1 – 5 år	over 5 år	Uten løpetid	Sum
Gjeld til kredittinstitusjoner						0	0
Innskudd fra kunder		3.222.890				0	3.222.890
Obligasjonsgjeld	50.000	150.000			-		200.000
Fondsobligasjoner		25.000					25.000
Ansvarlig lån		40.000					40.000
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	31.796	31.796
Egenkapital	-	-	-	-	-	452.439	452.439
Sum gjeld og egenkap.	50.000	3.437.890	-	-	-	484.235	3.972.125

Skilek i Hummelfjell

NOTE 6 MARKEDSRISIKO

Styret påser på grunnlag av jevnlig rapportering at bankens strategi og retningslinjer for området blir fulgt og er innenfor vedtatte rammer.

Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapir

Den totale beholdningen av obligasjoner og sertifikater skal være sammensatt slik at beholdning for grupper av utstedere ikke overstiger fastsatte rammer godkjent av bankens styre. Det vektlegges god spredning på utstedere og det er bestemt maksimum eksponering pr. utsteder.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

	Nominell verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi	Markedsverdi
Utstedt av det offentlige				
Lokale og regionale myndigheter				
Børsnoterte	107.000	107.488	107.261	107.290
Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Sum utstedt av det offentlige	107.000	107.488	107.261	107.290
Utstedt av andre				
Institusjoner				
Børsnoterte	10.000	10.287	10.286	10.286
Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Offentlig eide foretak				
Børsnoterte	-	-	-	-
Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett				
Børsnoterte	74.000	74.282	74.236	74.366
Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Sum utstedt av andre	84.000	84.569	84.522	84.652
Sum sertifikater og obligasjoner	191.000	192.057	191.783	191.942

AKSJER OG EGENKAPITALSBEVIS

Omløp	Org.nr.	Navn	Antall aksjer	Anskaff.kost	Bokført verdi	Markedsverdi
Børsnotert	995568217	Gjensidige Forsikring	10.500	682	682	1.934
	837897912	Sogn Sparebank	2.500	320	268	268
	937887787	Totens Sparebank	1.700	178	178	239
	937888937	Sparebanken Øst	5.000	805	273	277
	937895976	Jæren Sparebank	1.800	198	198	275
Sum børsnotert			21.500	2.183	1.599	2.993
Ikke børsnotert	937896581	Hjelmeland Sparebank	4.667	513	513	728
	937894805	Kvinesdal Sparebank	9.851	985	985	1.271
Sum ikke børsnotert			14.518	1.498	1.498	1.999
Sum omløpsaksjer			36.018	3.681	3.097	4.992

ANLEGG

Omløp	Org.nr.	Navn	Antall aksjer	Anskaff.kost	Bokført verdi	Markedsverdi
Ikke børsnotert		SDC AS	2.431	1.110	1.110	1.241
	885821252	Eika Boligkreditt	8.329.412	34.762	34.762	34.659
	979319568	Eika Gruppen	249.268	8.976	8.976	31.158
	979391285	Eiendoms-kreditt	12.628	1.350	1.350	1.811
	986918930	Kredittforeningen for Sparebanker	690	711	711	844
	910135422	Alvdal Skurlag	5.211	4.442	4.442	6.514
	988591270	Eiednsomsmegleren i Fjellregionen	100	500	500	1.500
	842611792	Rådhuset Vingelen	10.049	775	775	10
	821083052	VN Norge	814	-	-	1.241
	923665617	LB Samarbeidet	1.000	100	100	100
	920889298	VBB	159	629	629	629
	921859708	Eika VBB	991	2.959	2.959	3.922
	995183370	Bunåva	500	500	500	1
	989618660	Rørosregionen Næringshage	200	200	200	-
	916785046	Os Eiendomsutvikling	300	300	300	150
		Torbygget Tynset	1	41	41	41
	915288308	Vekst i Os	25	25	25	-
	918286748	Tolga 2020	15	15	15	-
	920505392	Kalvkroken Boligområde	2	10	10	-
	916148690	Spama	45	4	4	50
Sum ikke børsnoterte			8.613.841	57.409	57.409	83.871
Sum anleggsaksjer			8.613.841	57.409	57.409	83.871

ENDRINGER 2019

Anleggsaksjer

Inngående balanse	54.852
Tilgang 2019	4.633
Avgang 2019	-2.076
Nedskrivning	
Utgående balanse	57.409

RENTEFOND

Omløp	Org.nr.	Navn	Antall aksjer	Anskaff.kost	Bokført verdi	Markedsverdi
Børsnotert	893253432	Eika Likviditet OMF	21.827	21.883	21.872	21.872
			-	-	-	-
Sum børsnotert			21.827	21.883	21.872	21.872
Ikke børsnotert	971132299	Pluss Likviditet	43.160	42.633	42.633	42.900
Sum rentefond			64.987	64.516	64.505	64.772
Sum verdipapirer med variabel avkastning			8.714.846	125.606	125.011	153.635

**Netto gevinst/tap på valuta og
verdipapirer som omløpsmidler**

	2019	2018
Kursgevinst ved omsetning av obligasjoner	188	3
Kurstap ved omsetning av obligasjoner	-283	-65
Kursregulerin obligasjoner	-257	-656
Netto gevinst/tap obligasjoner	-352	-718

Kursgevinst ved oms. av aksjer og andeler	-	53
Kurstap ved oms. av aksjer og andeler	-4	
Kursregulering aksjer og andeler	-8	25
Netto gevinst/tap aksjer og andeler	-12	78

Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	390	309
Sum netto gevinst/tap på valuta og verdipapirer	26	-331

**Gevinst/tap og nedskrivning på verdipapirer
klassifisert som anleggsmidler**

Nedskrivning/reversering av nedskrivning	-	-
Tap ved omsetning av aksjer	-22	-
Gevinst ved omsetning av aksjer – andre	210	1.799
Netto gevinst/tap på aksjer klassifisert som anleggsmidler	188	1.799

NOTE 7 RENTER OG LIGNENDE KOSTNADER PÅ ANSVARLIG KAPITAL

	2019	2018
Ansvarlig lånekapital	1.496	1.317
Fondsobligasjoner	1.416	1.306
Sum renter o.l. kostnader på ansvarlig kapital	2.912	2.623

Bankens kapital er sammensatt av kjernekapital og tilleggskapital.

Kjernekapitalen består av bankens fond, eierandelskapital, utjevningsfond og en fondsobligasjon pålydende 25 mill. og er i utgangspunktet evigvarende med innløsningsrett for utsteder. Fondsobligasjonen ble tatt opp 28.03.2017 og første gangs mulige innløsningsdato er 28.03.2022.

Tilleggskapitalen består av et tidsbegrenset ansvarlig lån pålydende 40 mill. Lånet ble tatt opp 28.03.2017 og har en løpetid på 10 år.

NOTE 8 ANDRE RENTEKOSTNADER

	2019	2018
Avgift til Sikringsfondet	2.910	1.944
Andre rentekostnader	3	9
Sum andre rentekostnader	2.913	1.953

Banken er ved lov pålagt å være medlem av Bankenes Sikringsfond.

Fondet plikter å dekke tap inntil 2 mill. for innskytere i Norge som har innskudd i en bank som er medlem av Bankenes Sikringsfond. I 2019 kom nye beregningsregler slik at årlig bidrag i større grad enn tidligere avhenger av bankens forretningsmodell. Banker med risikofylt forretningsmodell må betale relativt sett mer enn banker med lavere risiko.

NOTE 9 PROVISJONSINNTEKTER OG -KOSTNADER

Provisjonsinntekter	2019	2018
Garantiprovisjon	417	393
Formidlingsprovisjon	-	-
Betalingsformidling	9.479	10.025
Verdipapirforvaltning og -omsetning	935	771
Provisjon Eika Boligkreditt	3.333	4.537
Provisjon ved salg av forsikringstjenester	5.996	6.165
Andre provisjons- og gebyrinntekter	1.608	-
Sum provisjonsinntekter og innt. fra banktjenester	21.768	21.891

Provisjonskostnader	2019	2018
Betalingsformidling, interbankgebyrer	2.314	2.687
Andre provisjonskostnader	1.484	651
Sum provisjonskostnader og kostn. fra banktj.	3.798	3.338

NOTE 10 PENSJON

Ved årets slutt har vi 31 ansatte som utgjør 29,5 årsverk.

Bankens ytelsesbaserte pensjonsordning ble 01.12.2016 lukket og erstattet med en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte.

Bankens pensjonskostnader i 2019 fremkommer slik:

Innskuddsbasert pensjonsordning inkl. omkostninger	-1.216
Fellesordningen for AFP	-275
Verdiregulering innskuddsfond	524
Overført premiefond	1.876
Sum	909

NOTE 11 LØNNS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2019	2018
Lønn til ansatte	16.872	16.200
Honorar til styre og tillitsmenn	408	493
Pensjoner	-909	1.420
Arbeidsgiveravgift/Finansskatt	3.014	2.994
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	921	554
EDB-kostnader	12.432	12.179
Lisenser	502	465
Markedsføring	2.541	2.596
Reiser, opplæring detc.	181	201
Rekvisita	723	827
Telefon, porto	871	741
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	37.556	38.670
Antall årsverk pr. 31.12.	29,5	28,4
Gjennomsnittlig antall årsverk i året	29,4	28,9

NOTE 12 LÅN OG YTELSER

	Lønn og honorarer	Pensjons-ordning	Annen godtgjørelse	Sum	Lån
Ledende ansatte					
Banksjef Arne Sund	1.494	160		1.654	-
Leder kreditt PM	898	63		961	-
Leder økonomi	677	35		712	241
Leder depot/juridisk ansvarlig 80 % stilling	617	27		644	3.016
Salgssjef	797	61		858	3.290
Sum ledende ansatte	4.483	346	-	4.829	6.547
Styre					
Björg Ryen, leder	101				
Per Johan Gjelten, nestleder	58				
Berit V.J. Stubsjøen	53				
Egil Eide	51				
Morten Aakerøien, ansattes repr.	48				
Varamedlemmer	64				
Samlede ytelser til styret	375				
Generalforsamling					
Kjetil Lorentzen, leder	9				
øvrige medlemmer	24				
Samlede ytelser til generalforsamling	33				

Lån til ansatte er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Beløpet er ikke ført som kostnad, men reduserer bankens renteinntekter tilsvarende.

Sum rentefordel på lån til ansatte	80
Samlede lån til ansatte med rentesubsidiering	35.706
Samlede lån til ansatte med ordinære rentevilkår	3.681

Lån, garantier og sikkerhetsstillelser til tillitsvalgte er gitt etter samme vilkår som for bankens øvrige kunder, og er sikret i henhold til bestemmelsene for slike lån og garantier..

OTP – Obligatorisk tjenestepensjon er pliktig. Banken har pensjonsordning som tilfredstiller kravene.

NOTE 13 VARIGE DRIFTSMILDER

	Immatrielle eiendeler	Maskiner/inventar/transportmidler	Bygninger og faste eiendommer	Tekniske inst.	Sum
Kostpris 01.01.2019	6.304	8.551	24.914	3.244	43.013
Tilgang		189	26		215
Avgang					-
Kostpris 31.12.2019	6.304	8.740	24.940	3.244	43.228
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2019	6.068	7.065	12.542	1.500	27.175
Tilbakeførte avskrivninger på utrangerte driftsmidler					-
Ordinære avskrivninger	236	608	401	323	1.568
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2019	6.304	7.673	12.943	1.823	28.743
Bokført verdi 31.12.2019	-	1.067	11.997	1.421	14.485

Bankens eiendommer består av bankens forretningsbygg i kommunene Os, Tolga og Tynset, samt fritidseiendom i Moss Kommune.

NOTE 14 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Andre driftskostnader	2019	2018
Driftskostnader fast eiendom	839	1.069
Honorar ekstern revisor	1.015	242
Leie av lokaler	449	689
Andre kostnader leide lokaler	104	
Maskiner, inventar og transportmidler	201	556
Eksterne tjenester	1.203	1.034
Forsikringer	162	
Ordinære tap	10	
Andre driftskostnader	2.485	2.023
Sum andre driftskostnader	6.468	5.613
Spesifikasjon av revisjonshonorar		
Lovpålagt revisjon	270	239
Attestasjon	107	199
Skatt- og regnskapsrådgivning	125	91
Andre tjenester utenfor revisjon	102	39
Sum revisjonshonorar	604	568
MVA	151	142
Sum revisjonshonorar inkl. mva	755	710

Vebjørn Vangskåsen fra Os
har skapt sin egen arbeidsplass.
Foto: Guril Elisabeth Bergersen Arbeidets Rett

NOTE 15 SKATT

Beregning av betalbar skatt	2019	2018
Resultat før skattekostnad	64.201	47.679
Permanente forskjeller	-8.089	-8.623
Endring midlertidige forskjeller	-1.359	936
Skattepliktig inntekt, grunnlag betalbar skatt	54.753	39.992
Betalbar skatt på årets resultat, 25 %	13.688	9.998

Skattekostnad	2019	2018
Betalbar inntekstsskatt for året	13.688	9.998
Endring utsatt skatt	727	-234
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-2	13
Formuesskatt	756	625
Endring i utsatt skatt ført mo EK		
Sum skattekostnad	15.169	10.402

Betalbar skatt fremkommer som følger:	2019	2018
Formuesskatt	757	625
Inntekstskatt	13.686	9.998
Sum betalbar skatt	14.443	10.623

Oversikt over midlertidige forskjeller	Endring	2019	2018
Varige driftsmidler	-398	-1.698	-1.300
Over-/underfinansiert pensjonsforpliktelse	1.758	7.523	5.765
Gevinst- og tapskonto	-		
Obligasjoner og andre verdipapirer	1.548	-284	-1.832
Grunnlag utsatt skatt+/utsatt skattefordel-	2.908	5.541	2.633
Bokført utsatt skattefordel (-) /utsatt skatt (+)	727	1.385	658
Endring i skattesats			
Sum bokført utsatt skattefordel		1.385	658

Avstemming fra nominell til faktisk skattesats	2019
25 % skatt av resultat før skatt	16.050
25 % skatt av permanente forskjeller	-2.022
25 % av endring midlertidige forskjeller	387
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-2
Formuesskatt	756
Endring utsatt skatt ført mot EK	
Endring utsatt skatt	
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	15.169

NOTE 16 KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK

	2019	2018
Kontanter og fordringer på sentralbanker		
Kontanter i norske kroner	5.252	6.058
Kontanter i utenlandske valutasorter	-	426
Innskudd i Norges Bank	68.587	67.939
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	73.839	74.423

NOTE 17 OVERTATTTE EIENDELER

Banken har ved utgangen av året overtatt to tomter i Os Kommune verdivurdert til 600.

NOTE 18 GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG INNSKUDD FRA KUNDER

Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	2019 Beløp	%	2018 Beløp	%
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	0		-	
Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-		-	
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	0		-	
Innskudd fra og gjeld til kunder				
Uten avtalt løpetid	2.950.935		3.023.244	
Med avtalt løpetid	271.95		304.171	
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	3.222.890	1,17 %	3.327.415	1,17 %
Innskudd fra kunder	2019 Beløp	%	2018 Beløp	%
Lønnstakere og lignende	2.426.997	75,3	2.521.870	75,8
Næringssektor fordelt:				
Jordbruk, skogbruk, fiske	126.662	3,9 %	122.705	3,7 %
Industriproduksjon	81.124	2,5 %	60.637	1,8 %
Bygg og anlegg	51.753	1,6 %	53.404	1,6 %
Varehandel, hotell/restaurant	42.571	1,3 %	44.859	1,3 %
Transport, lagring	6.860	0,2 %	7.151	0,2 %
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	240.473	7,5 %	235.194	7,1 %
Sosial og privat tjenesteyting	157.265	4,9 %	151.188	4,5 %
Offentlig forvaltning	89.185	2,8 %	130.407	3,9 %
Sum innskudd	3.222.890	100,00 %	3.327.415	100,00 %
Innskudd				
Kontorkommunene	1.868.374	58,0 %	1.811.882	54,5 %
Øvrige kommuner i Fjellregionen	169.626	5,3 %	166.632	5,0 %
Øvrige kommuner	1.184.890	36,8 %	1.348.901	40,5 %
Sum innskudd	3.222.890	100,00 %	3.327.415	100,00 %

NOTE 19 GJELD OPPTATT VED UTSTEDELSE AV OBLIGASJONER INKL. ANS. LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

Utestående pr. 31.12.2019	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført verdi	Amortisering	Nominell rente
Sertifikatsslån						
Obligasjonslån						
isin no 001 0781875	10.01.2017	04.03.2020	50.000	50.000		2,76 %
isin no 001 0802127	21.08.2017	20.08.2021	50.000	50.000		2,63 %
isin no 001 0809296	27.10.2017	27.10.2020	50.000	50.000		2,59 %
isin no 001 0868672	14.11.2019	11.11.2022	50.000	50.000		2,39 %
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			200.000	200.000		
Fondsobligasjon						
isin no 001 0789530	28.03.2017		25.000	25.000		5,96 %
			25.000	25.000		
Ansvarlig lån						
isin no 001 0789522	28.03.2017		40.000	40.000		4,06 %
			40.000	40.000		

NOTE 20 SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD

Annen gjeld	2019	2018
Bankremisser	191	213
Betalingsformidling	1.676	3.180
Skyldige offentlige avgifter	62	69
Betalbar skatt	14.442	10.623
Skattetrekk	-	963
Leverandørgjeld	2.103	466
Avsetning gaver	1.433	875
Avsetning utbytte	2.700	560
Annen gjeld ellers	3.651	4.555
Sum annen gjeld	26.258	21.504

NOTE 21 EGENKAPITAL

	Innskutt egenkapital	Spb.fond	Gavefond	Utjevn.fond	Egenkapital
Egenkapital 01.01.2019	40.000	366.175	-	447	406.622
Årsoppgjørdisposisjoner		43.640		2.177	45.817
Egenkapital 31.12.2019	40.000	409.815		2.624	452.439

	2019	2018
Overført til gaver	514	290
Overført til Utjevningsfond	2.177	447
Overført til Sparebankens fond	43.640	35.980
Overført til utbytte	2.700	560
Sum	49.031	37.277

NOTE 22 GARANTIANSVAR

Garantiansvar	2019	2018
Betalingsgarantier	12.905	12.363
Kontraktsgarantier	5.416	6.077
Andre garantier	323	276
Samlet garantiansvar ovenfor kunder	18.644	18.716

Garanti ovenfor Eika Boligkreditt	6.886	8.830
Sum garantiansvar	25.530	27.546

Garantier til Eika Boligkreditt AS	2019	2018
Saksgaranti	1.347	3.248
Tapsgaranti	5.539	5.582
Samlet garantiansvar ovenfor Eika Boligkreditt AS	6.886	8.830

Bank stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK).
EBK har som kriterium at lånet er innenfor 60% av panteobjektet. Bankens kunder har pr. 31.12.19 554 mill. hos EBK.

Garantibeløpet overfor EBK er todelt:

Tapsgaranti: Den samlede tapsgaranti er begrenset til 1% av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum kr 5 millioner kroner eller 100 % av låneporteføljen hvis den er lavere enn kr 5 millioner. Banken plikter å dekke 80 % av konstaterte tap på lån i portefølje formidlet til EBK, og EBK kan motregne overskytende del på 20 % i ubetalte provisjoner til alle eierbanker, proratarisk fordelt ut fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres.

Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

Banken har en likviditetsforpliktelse mot EBK. EBK har i sin risikostrategi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal EBKs overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet.

Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra EBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at EBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene. Pr. 31.12.19 var likviditetsforpliktelsen til EBK beregnet til 0.

Banken har kjøpt aksjer i EBK for 3.688 i 2019 for at EBK skal nå sitt kapitalmål.

NOTE 23 EGENKAPITALBEVIS

Eirandelskapitalen består pr. 31.12.2019 av 400.000 egenkapitalbrev pålydende kr 100.

Tolga-Os Sparebank utstedte egenkapitalbevis høsten 2018.

Tegningskursen var kr 105.

20 største eiere av egenkapitalsbevis pr. 31.12.2019

	Antall EKB	Andel av EKB-kapital %
AL Nord-Østerdal Kraftlag	40200	10,05 %
PJG	32100	8,03 %
Felix Holding AS	31600	7,90 %
Sund og Langen Holding AS	13500	3,38 %
Os kommune	9600	2,40 %
Tolga kommune	9600	2,40 %
Oddvar Austbø	8400	2,10 %
Johan Steen	7200	1,80 %
Os Trekultur AS	6900	1,73 %
Kjell Roar Nasset	6900	1,73 %
Signy Haugen	6900	1,73 %
Nils Otto Enger	6900	1,73 %
Lars Ivar Eide	6900	1,73 %
Berit Vangen Jordet Stubsjøen	6900	1,73 %
Anne Helga Bjerkeseth Øian	6900	1,65 %
Davide Bugelli	6500	1,63 %
Ingar Eide	6500	1,63 %
RørosBanken	6500	1,63 %
Stein Arne Storstrøm	5500	1,38 %
Ingebjørg Tolgensbakk	5300	1,33 %
Sum	230500	57,63 %

Eierstatistikk fordelt etter antall egenkapitalbevis og eiere

	Antall EKB-bevis	Andel i %	Antall eiere	Andel i %
100 egenkapitalbevis	5000	1,3 %	50	19,8 %
101-500 egenkapitalbevis	30900	7,7 %	91	36,1 %
501-1000 egenkapitalbevis	39900	10,0 %	46	18,3 %
1001-5000 egenkapitalbevis	92800	23,2 %	45	17,9 %
5001-10000 egenkapitalbevis	113100	28,3 %	16	6,3 %
10001-50000 egenkapitalbevis	118300	29,6 %	4	1,6 %
Sum	400000	100,0 %	252	100,0 %

Eierstatistikk – geografisk fordelt

	Antall EKB-bevis	Andel i %	Antall eiere	Andel i %
Os	54900	13,73 %	36	14,29 %
Tolga	133100	33,28 %	76	30,16 %
Tynset	80900	20,23 %	31	12,30 %
Folldal	14400	3,60 %	11	4,37 %
Elverum	14000	3,50 %	21	8,33 %
Sum	297300	74,33 %	175	69,48 %

Tillitsvalgte

i Tolga-Os Sparebank pr. 31.12.2019

GENERALFORSAMLINGEN

INNSKYTERVALGTE MEDLEMMER

Leder: Kjetil Lorentzen
Nestleder: Marita Henden
Hege Narbuvoll
Varamedlem: Aud Inger Dalløkken
Varamedlem: Roar Kolstad

VALGT AV EGENKAPITALBEVISEIERNE

Oddvar Austbø
Jon Faste Strømmevold
Inger Johanne E. Simensen
Varamedlem: Anne Berit Nordvang

KOMMUNEVALGTE MEDLEMMER

OS KOMMUNE

Jon Ola Kroken
Varamedlem
Live Mestvedthagen Ryen

TOLGA KOMMUNE

Bjørnar Tollan Jordet
Varamedlem
Leif Vingelen

TYNSET KOMMUNE

Nestleder
Tone Hagen
Varamedlem
Rainer Heilmann

MEDLEMMER VALGT AV DE ANSATTE

Dag Erik Kjendseth
Wenche Tangen Brovold
Hågen Fiskvik
Varamedlemmer
Kari Mette Johnsgård
Ann Birgit Nyaas

STYRET I TOLGA-OS SPAREBANK

Björg Ryen, leder
Per Johan Gjeltén, nestleder
Egil Eide, styremedlem
Berit V.J. Stubsjøen, styremedlem
Morten Aakerøien, ansattes representant

Varamedlemmer

Pål Sverre Flatgård
Marie Vasskog Lillekroken
Grete Eggen Taraldsteen, ansattes representant

VALGKOMITÉ

Aud Inger Dalløkken, medlem
Per Ousten, medlem
Roar Kolstad, varamedlem

Regnskapsprinsipper – overgang til IFRS fra 2020

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Fra 2020 vil banken utarbeide første årsregnskap avlagt i samsvar med **IFRS (International Financial Reporting Standards)** som fastsatt av EU i tråd med § 1-4, 1. ledd b) i Forskrift om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak.

Banken har valgt ikke å omarbeide sammenlignings-tall iht. forskriftens § 9-2. Sammenligningstallene for 2019 er dermed i samsvar med NGAAP.

Regnskapsprinsippene som er beskrevet blir anvendt i utarbeidelsen av bankens årsregnskap for 2020 og for utarbeidelsen av IFRS åpningsbalanse pr. 1. januar 2020 som er bankens overgangsdato for konvertering til IFRS. Se vedlagte tabeller for åpningsbalanse og effekter av overgangen til IFRS.

I samsvar med forskriften har banken valgt å unnlate å anvende IFRS 16 Leieavtaler for regnskapsåret 2020, og i stedet videreført tidligere anvendte prinsipper for leieavtaler/leasingavtaler.

Banken vil unnlate å gi følgende notekrav etter IFRS-standardene:

- 1) IFRS 13 Måling til virkelig verdi: Det gis i stedet opplysninger om virkelig verdi i samsvar med forskriftens § 7-3.
- 2) IFRS 15 Regnskapsføring av inntekter fra kundekon-trakter, punkt 113-128
- 3) IAS 19 Ytelser til ansatte: 135 litra c og IAS 19.145-147.

Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper som vil gjelde fra 2020

INVESTERING I DATTERSELSKAP OG TILKNYTTETE SELSKAP

Datterselskaper

Datterselskaper er enheter som banken har kontroll over, normalt oppnådd gjennom aksjeeie på mer enn 50 % av stemmerettene. For regnskapsføring ved kjøp av datter-selskaper benyttes oppkjøpsmetoden. Datterselskaper konsolideres fra dagen kontroll oppstår, og dekonsoli-deres når kontroll opphører.

Banken har ingen datterselskaper.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er enheter hvor banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen (normalt ved eierandel på mellom 20 % og 50 %). Regnskapet inkluderer bankens andel av resultat fra tilknyttede selskaper regnskapsført etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

Investeringen regnskapsføres på kjøpstidspunktet til anskaffelseskost. Bankens andel av over- eller under-skudd i tilknyttede selskaper vil bli resultatført og tillagt balanseført verdi av investeringen. Balanseført verdi av investeringen kan ikke bli negativ, med mindre banken har pådratt seg forpliktelser eller foretatt betalinger på vegne av det tilknyttede selskapet.

Segmentinformasjon

Segmenter er definert som virksomhetsområder. Det vurderes ikke å foreligge vesentlige forskjeller på risiko og avkastning knyttet til de produkter, tjenester og geo-grafiske markeder banken opererer i, og banken består således av et segment. Dette er i samsvar med intern rapportering.

Inntektsføring

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av effektiv rente-metode. Dette innebærer løpende inntektsføring av ren-ter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kon-traktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpe-tid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer, samt eventuelt restverdi ved utløpet av forventet løpetid.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes for balanseposter som vurderes til amortisert kost. For rentebærende balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet inntektsføres den nominelle renten løpende, mens verdiendringer regnskapsføres ved periodeslutt. Renteinntekter på nedskrevne engasje-menter beregnes som effektiv rente av nedskrevet verdi. Gebyrer og provisjoner resultatføres etter hvert som tje-nesten ytes. Gebyrer for etablering av låneavtaler inngår i kontantstrømmene ved beregning av amortisert kost og inntektsføres under netto renteinntekter etter effektiv rentemetode. I andre driftsinntekter inngår blant annet

gebyrer og provisjoner knyttet til betalingsformidling, kredittformidling og verdipapirtjenester. Resultatføringen skjer når tjenestene er levert.

Utbytte fra investeringer resultatføres på tidspunkt utbyttet er vedtatt på generalforsamling.

Leieinntekter inntektsføres løpende, etter hvert som de opptjenes.

IFRS 9 FINANSIELLE INSTRUMENTER – INNREGNING OG FRAREGNING

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når banken blir part i instrumentets kontraktmessige vilkår.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

FINANSIELLE INSTRUMENTER – KLASIFISERING

I forhold til klassifisering og måling krever IFRS 9 at alle finansielle eiendeler som er pengekrav klassifiseres basert på en vurdering av bankens forretningsmodell og kontantstrømmene knyttet til de ulike instrumentene. Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle instrumenter klassifisert i en av de følgende kategorier, avhengig av typen instrument og formålet med investeringen:

Finansielle eiendeler klassifiseres i gruppene:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat
- Virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Finansielle forpliktelser klassifiseres som:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi med verdiendringer over resultat
- Andre finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Bankens likviditetsportefølje er klassifisert til virkelig verdi over resultatet iht. til den forretningsmodellen som styrer forvaltningen av likviditetsporteføljen. Egenkapitalinstrumenter som er langsiktige og/eller strategiske investeringer, er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat uten resirkulering. Disse egenkapitalinstrumentene er ikke derivater eller holdt for handelsformål.

SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTE- BÆRENDE VERDIPAPIRER

Basert på bankens forretningsmodell anses beholdningen å være knyttet til bankens løpende likviditetsstyring og blir vurdert til virkelig verdi over resultatet. Opptjente renter inkluderes i bokført verdi.

OMLØPSAKSJER OG PENGEMARKEDSFOND

Omløpsaksjer og pengemarkedsfond anses også å være knyttet til bankens løpende likviditetsstyring og vurderes til virkelig verdi over resultatet.

ANLEGGSAKSJER

For langsiktige aksjeinvesteringer inklusive strategiske investeringer vurderes disse til virkelig verdi over "Utvidet resultat" ("OCI – Other Comprehensive Income"). Svingningene i disse postene vil dermed ikke påvirke "ordinært" resultat i resultatoppstillingen.

UTLÅN

Målsetting for banken er å holde eiendeler for å inndrive kontraktsfestede kontantstrømmer. Dette betyr at for lån

og kundefordringer vil klassifisering og måling skje til amortisert kost.

Utlån med flytende rente er klassifisert til amortisert kost. Banken har anledning til å overføre utlån med pant i boligeiendom (belåningsgrad under 60 %) til Eika Boligkreditt (EBK). Bankens forretningsmodell tilsier at det ikke overføres boliglån som allerede er på bankens balanse til EBK. Banken har, siden opprettelsen av EBK, overført noen utlån fra egen balanse, men kun unntaksvis og med uvesentlige volum. Banken har derfor klassifisert utlån som kan overføres til Eika Boligkreditt til amortisert kost.

Opptjente renter på utlån er en del av amortisert kost og vil bli bokført sammen med lånene.

FINANSIELLE FORPLIKTELSE

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost. I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene innskudd fra og forpliktelser overfor kunder og rentebærende forpliktelser som sertifikat- og obligasjonsgjeld.

MÅLING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder, fastsettes ved slutten av rapporteringsperioden med henvisning til noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere av finansielle instrumenter, uten fradrag for transaksjonskostnader. Markedet er aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsetningsmetode. Slike verdsetningsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømberegning eller andre verdsettelsesmodeller. I den grad observerbare markedspriser er tilgjengelig for variabler som inngår i verdsettelsesmodeller, så benyttes disse.

En analyse av virkelig verdi av finansielle instrumenter og ytterligere detaljer om målingen av disse oppgis i egen note i forbindelse med avleggelse av årsregnskapet for 2020.

Måling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost, og inntektene beregnes etter instrumentets effektive rente. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid.

Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte, marginale transaksjonskostnader som ikke direkte betales av kunden, samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av slike kontantstrømmer neddiskontert med den effektive renten.

Måling av finansielle garantier

Utstedte finansielle garantier vurderes til virkelig verdi, som ved første gangs regnskapsføring anses å være mottatt vederlag for garantien. Ved etterfølgende måling vurderes utstedte finansielle garantier til det høyeste beløp av mottatt vederlag for garantien med fradrag for eventuelle resultatførte amortiseringer og beste estimat

for vederlag ved eventuell innfrielse av garantien.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler omfatter finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og fordringer på leieavtaler, omfattet.

Ved førstegangs balanseføring skal det avsettes for tap tilsvarende 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene.

Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning, skal det gjøres en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kredittap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning.

For ytterligere detaljer henvises det til regnskapsstandarden IFRS 9.

Nedskrivningsmodell i banken

Eika har utviklet egne modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD – Probability of default) og tap gitt mislighold (LGD – Loss given default). Datasentralen som banken benytter, SDC, har utviklet løsning for beregning av eksponering ved mislighold (EAD – Exposure at default), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning, som banken har valgt å benytte.

Forventet kredittap (ECL – Expected Credit Loss) be-

regnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente. (Dvs. Forventet kredittap = Eksponeringen ved mislighold $\times$ Sannsynligheten for mislighold $\times$ Tap gitt mislighold)

Eikas nedskrivningsmodell "NeMo" brukes for å beregne virkelig verdi etter nedskrivninger (for trinn 1 og trinn 2-engasjementer) og IN-portalen til Eika (Individuelle nedskrivninger) brukes for å dokumentere beregningen av individuelle tapsavsetninger.

Ved første gangs balanseføring beregner NeMo et forventet tap over 12 måneder. Dette er steg 1 og gjelder f.eks. alle "friske" lån. Også lånetilsagn og garantier må det gjøres en beregning for. På hver balansedag vurderes det om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring (risikoen for mislighold over forventet levetid).

Ved mislighold over 30 dager migrerer instrumentet (lånet/fordringen) fra trinn 1 til trinn 2 i nedskrivningsmodellen. NeMo beregnet deretter nedskrivningsbeløpet for instrumentet.

Når misligholdet er over 90 dager overføres instrumentet til trinn 3, hvilket betyr at det må gjøres en særskilt beregning for individuell tapsavsetning. Eika har utarbeidet en egen regnearkmodell (IN-portalen) for beregning av nedskrivningsbeløpet basert på neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer.

I tillegg vurderer banken om det er andre objektive bevis på tap. Slike individuelle tapsvurderinger gjennomføres og dokumenteres særskilt.

Beskrivelse av PD modellen (sannsynligheten for mislighold)

PD-modellen i Eika estimerer sannsynlighet for mislighold ved å estimere statistiske sammenhenger mellom mislighold og kundens finansielle stilling, demografiske data og betalingsadferd. Mislighold er definert som

overtrekk på minimum 1.000 kroner sammenhengende i 90 dager, i tillegg til andre kvalitative indikatorer som tilsier at engasjementet er misligholdt, jf. kapitalkravforskriften § 10-1.

Modellen skiller mellom personkunder og bedriftskunder, og måler misligholds sannsynlighet for de neste 12 måneder (PD). Personkundemodellen skiller videre på kunder med og uten boliglån. Bedriftskundemodellen skiller mellom eiendomsselskap, begrenset personlig ansvar og ubegrenset personlig ansvar.

Betalingsadferd krever 6 måneder med historikk før den får påvirkning i modellen. Det betyr at nye kunder vil ha 6 måneder med kun ekstern modell før intern modell blir benyttet. Modellene blir årlig validert og rekalkulert ved behov. Ved forringelse av modellenes kvalitet vil det bli utviklet nye modeller.

Ved beregning av misligholds sannsynlighet over forventet levetid på engasjementet (PD-liv) benyttes det en migrasjonsbasert framskrivning for å estimere forventet mislighold fram i tid, basert på utvikling i PD siste 12 måneder.

I månedsskiftet januar-februar 2020 blir det implementert nye risikoklassifiseringsmodeller (PD-modeller) i Eika Gruppen. De nye PD-modellene retter opp i det som kan oppleves som svakheter i dagens modeller.

Eksempler på svakheter i dagens modell er:

- Enkelte variable med svært høy forklaringskraft
- Relativt få variabler
- Variabler som kan medføre stor volatilitet i PD ved endringer

Dette er adressert gjennom:

- Bedre datakvalitet
- Flere variable
- Mer konsentrasjon i poengene tilgjengelig for hver variabel

Endringene gjør at det blir en mer stabil modell som i større grad evner å identifisere reell risiko på kundene.

Dagens modeller benytter en betydelig sikkerhetsmargin på den forventede misligholds-sannsynligheten. Dette medfører en overestimert risiko som er høyere enn ønskelig, spesielt i BM. Dette blir korrigert i ny modell hvor sikkerhetsmarginen er redusert til et mer riktig nivå.

De nye modellene er bedre til å identifisere både gode og dårlige kunder og det forventes at dette fører til en forskyvning av kunder til lavere PD-nivåer. Effekten av at modellen er bedre til å identifisere svake kunder, er at kunder i dårlige risikoklasser jevnt over får en høyere misligholds sannsynlighet enn i dagens modell. Konsekvensen av dette er at vektet snitt-PD i porteføljen ikke nødvendigvis vil bli lavere selv om en høyere andel kunder er i lav risiko.

Effekten på bankens nedskrivninger for forventet tap er at en større andel kunder havner i steg 1 med lavere PD-nivåer. Isolert sett fører dette til lavere nedskrivninger, men i noe grad kompenseres dette ved høyere PD-nivåer på kunder som er i steg 2, og dermed høyere nedskrivning. Samlet effekt er at banken forventer en liten reduksjon i nedskrivningsbeløp som følge av nye PD-modeller.

Vesentlig økning i kredittrisiko

Vesentlig økning i kredittrisiko måles basert på utvikling i PD. Banken har definert vesentlig økning i kredittrisiko som en økning fra opprinnelig PD ved første gangs innregning (PD ini) for ulike nivåer for at modellen skal fange opp relativ utvikling i kredittrisiko.

For engasjement som hadde opprinnelig PD 12 mnd. (PD 12 mnd. ini) mindre enn 1 %, er vesentlig økning i kredittrisiko definert som:

PD 12 mnd. > PD 12 mnd. ini + 0,5 %

og PD liv > PD rest liv ini *2

For engasjement som hadde opprinnelig PD 12 mnd. (PD 12 mnd. ini) over eller lik 1 %, er vesentlig økning i kredittrisiko definert som:

PD 12 mnd. > PD 12 mnd. ini + 2 %

eller PD liv > PD rest liv ini *2

Beregning av LGD (Tap ved faktisk mislighold)

Estimat for LGD er basert på historiske tap i alle Eika-banker. Modellene skiller mellom person- og bedriftskunder. Verdien av sikkerhetene er basert på estimert realisasjonsverdi.

EAD (Eksponeringen ved mislighold)

EAD for avtaler i steg 1 består av utestående fordring eller forpliktelse justert for kontantstrømmer de neste 12 månedene og for avtaler i steg 2 de neddiskonterte kontantstrømmene for den forventede levetiden til avtalen. For garantier er EAD lik den utestående forpliktelse på rapporteringsdatoen multiplisert med en konverteringsfaktor på 1 eller 0,5 avhengig av type garanti. Ubenyttede kreditter har EAD lik utestående ubenyttet kreditt på rapporteringstidspunktet.

Forventet levetid på en avtale beregnes ut fra lignende avtalers historiske gjennomsnittlige levetid. Avtaler som modifiseres måles fra opprinnelig innvilgelsestidspunkt selv om avtalen får nye betingelser.

Forventet kredittap basert på forventninger til fremtiden

IFRS 9 krever at framoverskuende informasjon inkluderes i vurdering av forventede kredittap. Forventninger til fremtiden er utledet av en makromodell der det hensyntas tre scenarioer – 1) "Base case" 2) "Best case" og 3)

"Worst case" – for forventet makroøkonomisk utvikling ett til tre år fram i tid.

Variablene arbeidsledighet, oljepris, boligpriser, husholdningers gjeld, bankenes utlånsrente og kronekurs inngår i modellen. Variablene er fordelt på fylker for personmarkedet og på bransjer for bedriftsmarkedet. Vekting av scenarioene gjøres etter en ekspertvurdering. Følgende makrovariabler er benyttet i de ulike scenarioene for åpningsbalansen pr. 01.01.2020:

	2020	2021	2022	2023
Base case				
Arbeidsledighet (nivå)	3,8 %	3,8 %	3,9 %	3,9 %
Gjeld husholdning (endring)	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	4,1 %	4,0 %	4,2 %	4,6 %
Oljepris (USD pr. fat)	65	63	62	61

	2020	2021	2022	2023
Worst case				
Arbeidsledighet (nivå)	5,1 %	6,2 %	6,3 %	6,0 %
Gjeld husholdning (endring)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	7,2 %	5,5 %	4,7 %	4,1 %
Oljepris (USD pr. fat)	30	30	30	30

	2020	2021	2022	2023
Best case				
Arbeidsledighet (nivå)	3,3 %	3,1 %	2,9 %	2,7 %
Gjeld husholdning (endring)	7,0 %	7,0 %	7,0 %	5,0 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	4,3 %	4,2 %	4,4 %	4,8 %
Oljepris (USD pr. fat)	80	80	80	80

Overtagelse av eiendeler

Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av misligholdte og nedskrevne engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi. Slike eiendeler klassifiseres i balansen etter sin art. Etterfølgende verddivurdering og klassifisering av resultateffekter følger prinsippene for den aktuelle eiendelen.

Presentasjon av resultatposter knyttet finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi

Realiserte gevinster og tap, samt endringer i estimerte verdier på finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet medtas i regnskapet under "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter" i den perioden de oppstår. Gevinst, tap og verdiendringer på finansielle instrumenter klassifisert som virkelig verdi over utvidet resultat føres over utvidet resultat. Utbytte på aksjer og andre egenkapitalinstrumenter føres over resultatet når bankens rett til utbytte er fastslått.

Sikringsbokføring

Tolga Os Sparebank benytter ikke sikringsbokføring.

Kontanter og fordringer på sentralbanken

Eiendelene her føres til amortisert kost i henhold til NGAAP og dette videreføres.

Kredittrisikoen for disse er svært lav og forventet tap over 12 måneder fastsettes derfor til null.

Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner

Eiendelene her føres til amortisert kost i henhold til NGAAP og dette videreføres.

Kredittrisikoen for disse er lav. Forventet tap over 12 måneder beregnes av nedskrivningsmodellen (NeMo).

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre, og er vurdert til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger.

Anskaffelseskost for varige driftsmidler er kjøpspris, inkludert avgifter /skatter og kostnader direkte knyttet til å sette anleggsmiddelet i stand for bruk. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, blir balanseført. Det er benyttet lineære avskrivninger for å allokere kostpris over driftsmidlenes brukstid.

Immaterielle eiendeler

Utvikling av programvare balanseføres og klassifiseres som immaterielle eiendeler dersom det er sannsynlig at de forventede, fremtidige verdier som kan henføres til eiendelen, vil tilflyte foretaket og at eiendelens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte. Ved utvikling av programvare utgiftsføres bruk av egne ressurser, forprosjektering, implementering og opplæring. Balanseført, egenutviklet programvare avskrives over anslått levetid.

Nedskrivning av materielle og immaterielle eiendeler

Ved hvert rapporteringstidspunkt og dersom det foreligger indikasjoner på fall i materielle og immaterielle eiendelers verdi, vil eiendelenes gjenvinnbare beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Gjenvinnbart beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og bruksverdi. Eiendelens balanseførte verdi nedskrives dersom balanseført verdi er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp.

Innskudd fra og gjeld til kunder

Innskuddene føres til amortisert kost i henhold til NGAAP og dette videreføres.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonsgjelden føres til amortisert kost i henhold til NGAAP og dette videreføres. Påløpte renter inkluderes i bokført verdi.

Leieavtaler

En leieavtale klassifiseres som finansielle leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Fra 2021 vil banken følge prinsippene i IFRS 16 for regnskapsføring av leieavtaler.

Skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at banken vil ha tilstrekkelige skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre skattefordelen. Bankens regnskapsfører tidligere ikke regnskapsført utsatt skattefordel i den grad det etter ny vurdering har blitt sannsynlig at banken kan benytte seg av den utsatte skattefordelen. Likeledes vil banken redusere utsatt skattefordel i den grad banken ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel er målt basert på forventet fremtidige skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen, eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når

den utsatte skatten skal gjøres opp.

Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte mot egenkapitalen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Pensjonsforpliktelser

Pensjonskostnader og -forpliktelser følger IAS 19. Bankens hadde tidligere en ytelsesbasert foretakspensjon for de ansatte som var ansatt før 01.01.2011. Fra og med 2011 ble alle nyansatte tilsluttet en innskuddsbasert ordning, og fra 01.12.2016 ble den ytelsesbaserte ordningen lukket og de berørte overført til samme innskuddsbaserte ordning. Pr 01.01.2011 etablerte banken også en AFP-ordning.

For innskuddsordningen betaler banken innskudd til privat administrerte livs- og pensjonsforsikringselskap. Bankens har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene kostnadsføres fortløpende og regnskapsføres som lønnskostnad. AFP-ordningen behandles regnskapsmessig som innskuddsordningen.

Utbytte / gaver

Utbytte regnskapsføres i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og reduserer egenkapitalen/ vurderes som annen gjeld i avsetningsåret. Gaveavsetningen vurderes til å være en forpliktelse i avsetningsåret.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner som er godkjent etter kapitalkravsregulverket klassifiseres som egenkapital. Rentene på fondsobligasjonene føres direkte mot egenkapitalen mens skatteeffekten av renten føres over resultatet.

Motregning

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser motreg-

nes og presenteres bare når banken har en juridisk håndhevbar rett til å motregne og når banken har til hensikt å gjøre opp på nettogrunnlag. Inntekter og kostnader motregnes ikke med mindre det kreves eller tillates

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Regnskapet presenteres i norske kroner, som er bankens funksjonelle valuta.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om bankens finansielle stilling på balansedagen, er tatt hensyn til i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker bankens finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke bankens finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med utgangspunkt i brutto kontantstrømmer fra operasjonelle -, investerings-, og finansieringsaktiviteter. Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er definert som løpende

renter knyttet til utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til den ordinære operasjonelle virksomheten. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner, – samt investeringer i driftsmidler og eiendommer. Kontantstrømmer fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, opptak og nedbetaling av ansvarlige lån og obligasjonsgjeld og egenkapital er definert som finansieringsaktiviteter. Likvider omfatter kontanter og fordringer på Norges Bank.

Finansielle eiendeler	31.12.2019		1.01.2020	
	Etter årsregnskapsforskriften		Etter IFRS 9	
Kontanter og innskudd i Norges Bank	Amortisert kost	73.839.474	Amortisert kost	73.839.474
Innskudd og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost	124.028.709	Amortisert kost	124.028.709
Utlån til kunder	Amortisert kost	3.428.915.039	Amortisert kost	3.423.231.364
	Virkelig verdi over resultatet	-	Virkelig verdi over resultatet	-
		-	Virkelig verdi over utvidet resultat	-
Verdipapirer – rentepapirer	Laveste verdis prinsipp	191.783.182	Virkelig verdi over resultatet	191.941.880
Verdipapirer – egenkapitalinstrumenter	Laveste verdis prinsipp	125.011.720	Virkelig verdi over resultatet	69.763.964
	Kostpris	-	Virkelig verdi over utvidet resultat	83.536.984
Totalt		3.943.578.124		3.966.342.375

På neste side følger oversikt som viser endringer i bankens finansielle eiendeler og forpliktelser som følge av overgangen fra NGAAP til IFRS pr 01.01.2020.

	31.12.2019 Etter årsregnskapsforskr.	Reklassifisering	Verdijusteringer	01.01.2020 Etter IFRS 9
Amortisert kost				
Kontanter og innskudd i Norges Bank				
Åpningsbalanse forskrift og sluttbalanse IFRS 9	78.839.474	-	-	73.839.474
Innskudd i og fordringer på kredittinstitusjoner				
Åpningsbalanse forskrift	124.028.709			
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			-	
Sluttbalanse IFRS 9				124.028.709
Utlån til kunder				
Åpningsbalanse forskrift	3.428.915.039			
Reklassifisert til virkelig verdi over resultatet			-	
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			1.416.325	
Verdijustering: Uamortiserte gebyrinntekter			-7.100.000	
Sluttbalanse IFRS 9				3.423.213.364
Investeringer i verdipapirer – rentepapirer				
Åpningsbalanse forskrift	191.783.182			
Reklassifisert virkelig verdi over resultatet		-191.783.182		
Sluttbalanse IFRS 9				-
Investeringer i verdipapirer – egenkapitalinstrumenter				
Åpningsbalanse forskrift	125.011.720			
Reklassifisert til virkelig verdi over resultatet		-67.602.331		
Reklassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat		-57.409.389		
Verdijustering: Virkelig verdi vurdering			-	
Sluttbalanse IFRS 9				1
Finansielle eiendeler til amortisert kost	3.943.578.124	-316.794.901	-5.683.675	3.621.099.548

	31.12.2019 Etter årsregnskapsforskr.	Reklassifisering	Verdijusteringer	01.01.2020 Etter IFRS 9
Amortisert kost				
Ubenyttede kreditter til kunder				
Åpningsbalanse forskrift	200.826.860			
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			-342.103	
Sluttbalanse IFRS 9				200.484.757
Garantier til kunder				
Åpningsbalanse forskrift	18.643.836			
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			-64.450	
Sluttbalanse IFRS 9				18.579.386
Finansielle forpliktelser til amortisert kost	219.470.696	-	-406.553	219.064.143
Virkelig verdi over resultatet				
Utlån til kunder				
Åpningsbalanse forskrift	-	-	-	-
Reklassifisert fra amortisert kost		-	-	-
Verdijustering til virkelig verdi			-	
Sluttbalanse IFRS 9				-
Investeringer i verdipapirer – egenkapitalinstrumenter (obligatorisk)				
Åpningsbalanse forskrift	-			
Reklassifisert fra laveste verdis prinsipp		67.602.331		
Verdijustering til virkelig verdi			2.161.633	
Sluttbalanse IFRS 9				69.763.964
Investering i verdipapirer – rentepapirer (valgt)				
Åpningsbalanse forskrift	-			
Reklassifisert fra amortisert kost		191.783.182		
Verdijustering til virkelig verdi			158.698	
Sluttbalanse IFRS 9				191.941.880
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	-	259.385.513	2.320.331	261.705.844

	31.12.2019 Etter årsregnskapsforskr.	Reklassifisering	Verdijusteringer	01.01.2020 Etter IFRS 9
Virkelig verdi over utvidet resultat				
Utlån til kunder				
Åpningsbalanse forskrift	-			
Reklassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat		-		
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			-	
Sluttbalanse IFRS 9				-
Investeringer i verdipapirer – egenkapitalinstrumenter (valgt)				
Åpningsbalanse forskrift	-			
Reklassifisert fra kostpris		57.409.389		
Verdijustering til virkelig verdi			26.127.595	
Sluttbalanse IFRS 9				83.536.984
Investeringer i verdipapirer – rentepapirer				
Åpningsbalanse forskrift	-			
Reklassifisert fra amortisert kost		-		
Verdijustering: Nedskrivning for forventet tap			-	
Sluttbalanse IFRS 9				-
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat	-	57.409.389	26.127.595	83.536.984
Sum finansielle eiendeler	3.943.578.124	-	22.764.252	3.966.342.376
Sum finansielle forpliktelser	219.470.696	-	-406.553	219.064.143

Nedenfor følger oversikt over virkninger av implementering av ny nedskrivningsmodell pr 01.01.2020.

Nedskrivninger etter NGAAP (utlånsforskriften) og IFRS 9

	31.12.2019 Utlånsforskriften	01.01.2020 IFRS 9			
		Steg 1. 12 mnd. tap	Steg 2. Livstid tap	Steg 3. Livstid tap	Totale nedskrivn.
Utlån til og fordringer på kunder	12.261.500	641.158	4.347.929	4.640.000	9.629.087
Ubenyttede kredittrammer til kunder	-	342.103	-	-	342.103
Garantier til kunder	-	64.450	-	-	64.450
Innskudd i og fordringer på kredittinstitusjoner	-	672.892	-	-	672.892
Utlån via EBK	-	132.933	-	-	132.933
Lånetilsagn / finasieringsbevis	-	3.710	-	-	3.710
Verdipapirer	-	-	-	-	-
Sum nedskrivninger	12.261.500	1.857.246	4.347.929	4.640.000	10.845.175
Bokført som reduksjon av balanseposter	12.261.500	1.314.050	4.347.929	4.640.000	10.434.912
Bokført som avsetning på gjeldspost B19	-	410.263	-	-	410.263

Nedenfor vises en avstemming av egenkapitalen pr 31.12.2019 mot egenkapitalen 1.1.2020:

Avstemming av overgangseffekter

	Total egenkapital	
Egenkapital 31.12.2019 iht. NGAAP	452.439.159	
Verdeieendring på innskudd i banker	-	} Fratrullet 25 % avsatt skatt
Verdiendring på utlån til kunder	-3.955.059	
Vderdienring på obligasjoner	119.024	
Verdiendring på egenkapitalinstrumenter (aksjer og andeler)	28.289.228	} Fratrullet 25 % avsatt skatt
Verdienring på ebeyttede kredittrammer og garantier	-307.697	
Verdiendring på derivater	-	
Klassifisering av hybridkapital som egenkapital	25.000.000	
Verdiendring på eiendommer	-	
Egenkapital 01.01.2020 iht. IFRS	501.584.654	

Egenkapitaloppstilling

2019	Egenkapital- bevis	Fondsobl.	Utjevning- fond	Sparebankens fond	Gavefond	Fond for vurderings-	Fond for urealisterte	Sum egenkap.
Sum egenkapital 31.12.2017	-	-	-	330.194.880	-	-	-	330.194.880
Emisjon egenkapitalbevis	40.000.000	-	-	-	-	-	-	40.000.000
Utbetalt i 2018	-	-	-	-	-	-	-	-
Renter fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultat 2018	-	-	446.946	35.980.000	-	-	-	36.426.946
Sum egenkapital 31.12.2018	40.000.000	-	446.946	366.174.880	.	-	-	406.621.826
Utbetalt i 2019	-	-	-	-	-	-	-	-
Renter fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultat 2019	-	-	2.177.000	43.640.333	-	-	-	45.817.333
Sum egenkapital 31.12.2019	40.000.000	-	2.623.946	409.815.213	-	-	-	452.439.159
Sum egenkapital 01.01.2020	40.000.000	-	2.623.946	409.815.213	-	-	-	452.439.159
Overgang til IFRS	-	25.000.000	-401.552	-3.861.205	-	965.728	27.442.524	49.145.495
Omarbeidet egenkapital 01.01.2020	40.000.000	25.000.000	2.222.394	405.954.008	-	965.728	27.442.524	501.584.654

Kapitaldekning etter IFRS-overgangen

Det er ennå noe usikkerhet knyttet til kapitaldekningsberegning etter IFRS-overgangen.

Bankens foreløpige beregninger indikerer at nøkkeltallene blir tilnærmet uendret.

Kontantstrøm-oppstilling

	2019	2018
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter:		
Netto utbetaling av lån til kunder	-184.093	-211.061
Renteinnbetalinger på utlån til kunder	126.656	113.849
Overtatte eiendeler	-600	0
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder	-104.525	338.522
Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	-39.713	-39.324
Netto inn-/utbetaling fordringer og gjeld kredittinstitusjoner	0	-8
Renter på fordringer og gjeld kredittinstitusjoner	2.893	1.583
Endring sertifikater og obligasjoner	-22.306	6.442
Renteinnbetalinger sertifikat og obligasjoner	4.081	2.991
Netto provisjonsinnbetalinger	17.970	18.552
Verdiendring på finansielle instrumenter og valuta	390	310
Netto inn-/utbetaling kortsiktige investeringer i verdipapirer	15.221	-245
Utbetalinger til drift	-48.012	-44.274
Betalt skatt	-10.621	-10.402
Utbetalte gaver	-246	-290
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	- 242.905	176.645
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter:		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-215	-25
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0	2.867
Utbetalinger ved kjøp av langsiktige investeringer i verdipapirer	-2.556	-9.471
Innbetalinger ved salg av langsiktige investeringer i verdipapirer	187	1.799
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	6.449	4.787
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	3.865	-43
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter:		
Netto inn-/utbetaling fra gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	50.000	-64.000
Renteutbetalinger fra gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-3.325	-3.450
Renteutbetalinger på gjeld til kredittinstitusjoner	0	-44
Netto inn-/utbetaling fra ansvarlige lån og fondsobligasjoner	0	0
Renteutbetalinger på ansvarlige lån og fondsobligasjoner	-5.825	-4.578
Netto inn-/utbetaling fra egenkapitalbevis	0	40.000
Utbytte til egenkapitalbevisiere	-560	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	40.290	-32.072

	2019	2018
Netto endring i likvider i perioden	-198.750	144.530
Likviditetsbeholdning 01.01	396.618	252.088
Likviditetsbeholdning 31.12.	197.868	396.618
Lividitetsbeholdning spesifisert:		
Kontanter og fordringer på sentralbanken	73.839	74.423
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid	124.029	322.195
Likviditetsbeholdning	197.868	396.618

Medlem av
Den norske Revisorforening

NO 928 942 767 MVA
www.revisorkonsult.no

Til generalforsamlingen i Tolga Os Sparebank

UAVHENGIG REVISORS BERETNING 2019

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Tolga Os Sparebank's årsregnskap som viser et overskudd på nok 49 031. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av bankens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av banken slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Tolga Os Sparebank UAVHENGIG REVISORS BERETNING 2019

Side 2

Styret og banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og adm. banksjef (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til bankens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Tynset, 2. mars 2020

Revisorkonsult AS

Rune Negård
Statsautorisert revisor

Hovedkontor
Tynset

Parikveien 1, 2500 Tynset
+ 47 62 20 21 80
post@revisorkonsult.no

Avdeling
Oslo

Østernsveien 36, 0667 Oslo
+ 47 911 80 082
post@revisorkonsult.no

Avdeling
Røros

Tollfve Bredals vei 13, 7374 Røros
+ 47 928 85 246
post@revisorkonsult.no

Hovedkontor
Tynset

Parikveien 1, 2500 Tynset
+ 47 62 20 21 80
post@revisorkonsult.no

Avdeling
Oslo

Grenseveien 107, 0663 Oslo
+ 47 21 99 22 70
rune.negaard@revisorkonsult.no

Avdeling
Røros

Tollfve Bredals vei 13, 7374 Røros
+ 47 928 85 246
ole-bjarne.bekkås@revisorkonsult.no

TOLGA
OS SPARE
BANK